

ÕPETAJATE LEHT

Reede

ILMUB 1930. AASTA

SEPTEMBRIST

Nr 28

8. august 1997

hind 2.00

Kevadel veel põhikool, täna juba gümnaasium.

TEET KITKASE foto

Kuidas põhikoolist gümnaasiumiks saada?

“Õpetajate Lehe” eelmises numbris teavitas haridusministeerium meie lugejaid muudatustest koolivõrgus. Muu hulgas (põhiliselt anti teada väikekoolide sulgemisest) teatati, et Käina Põhikool Hiiumaal korraldatakse ümber gümnaasiumiks. Kuidas saab põhikoolist gümnaasium? Selle kohta jagas selgitusi kooli direktor AIMI SÄREMAT.

Eelteabeks

Mullu oli Käina Põhikool Nõo Põhikooli järel riigi suuremaid maapõhikoole, seal õppis 358 õpilast. Aastaid on lapsi õpetatud paralleelklassides (1.–9. kl). Tänavu lõpetas põhikooli 33 õpilast. Sügisel võetakse 1. klassi vastu poolsada last. Käina vallas elab 2600 inimest. Alla 16-aastaseid lapsi on 670. Seega on Käina maakonnalinna Kärkla järel saare teine suurem keskus. Vallas asuva põhikooli ja Männamaa Lasteaia-Algkooli peale tuli mullu kokku üle 400 õpilase.

10. märtsil 1997. a võttis Käina vallavolikogu vastu otsuse Käina Põhikooli reorganiseerimisest gümnaasiumiks ja esitas EV Haridusministeeriumile sellekohase taotluse.

A. S. “Põhikooli ei saa ühe otsuse ja suletõmbega gümnaasiumiks muuta. Eelnes mitmeaastane eeltöö. Arutasime asja vallavanem Rein Urmakuga pikalt ja põhjalikult, enne kui vallavolikogu ette läksime. Tegime kindlaks õpilaste arvu aastani 2003, vaagisime majandamisvõimalusi ja kaadripobleeme. Kui käisin mullu Lasnamäe akadeemias direktorite täienduskoolitusel, kirjutasin isegi selleteemalise lõputöö.

Seni oli saare ainus keskkool Kärldas, kuhu on Emmastest 40 ja Käinast 20 kilomeetrit. Et keskkoolil puudus internaat ja maakonna bussiliiklus on hõredamaks muutunud, venisid laste koolipäevad 12 tunni pikkusteks. Seetõttu panid paljud lapsevanemad oma võsukesed mandrile kooli, ent üha kallinev laeva- ja bussisõit ning kodust kaugel koolitamine käib saarerahval juba ammu üle jõu. Ja ega pearaha maksmine keskkoolis õppijatele vallas suurt odavam tule kui laste kohapeal koolitamine.”

Kus õpetada?

Et tänane Käina kool töötab 1965. aasta tüüpprojekti järgi valminud 240 õpilasele mõeldud hoones, on klassidena kasutusele võetud ka endise internaadi ruumid. Koolil

on korralik staadion ja võimla. Seega vajati hädasti juurdeehitist. Et kool on valla oma, võttis omavalitsus selle mure enda kanda.

A. S. “Arutasime koolilembese vallavanemaga, et kui juba ehitada, siis perspektiiviga, gümnaasiumi tarbeks. Tänavu suvel, täpselt 10. juulil lõi ekskavaator kopa maaesse, alustati juurdeehitist, mille esimene osa peab valmima aastaga. Juurdeehitise esimesele korrusele tulevad avar söökla ja garderoob, teisele korrusele raamatukogu ning lugemissaal ja nüüdisaegne arvutiklass (mõlemal pind 110 m²), sest käesolevast sügisest oleme PHARE pilootkool Hiiumaakonnas.”

Mida õpetada?

Gümnaasiumi käivitamiseks peab kool esmatähtsaks tööd uue õppekavaga. Et Kärkla Keskkoolis on põhirõhk humanitaarainetel, soovib Käina Gümnaasium edendada reaalaru ja majandusõpet ning arendada selles valdkonnas tihedat koostööd teiste reaalkallakuga koolidega.

Juba tänaseks on arvutiklassi ja raamatukogu baasil välja kujunenud tänapäevane õppekeskus, kus antakse arvutioskusi ka teiste koolide õpilastele ja õpetajatele, korraldatakse kursusi täiskasva-

nuile. Et kool on aktiivselt osalenud haridusministeeriumi arvutikonkurssidel (koolil on 12 arvutit, teist samapalju on veel juurde oodata), on arvutipark olemas ja leiab kasutamist 60–70 tundi nädalas. Koolil on fantastiline arvutitõpetaja Peep Randviir.

A. S. “Arvutiklassi rajamisel oleme eelkõige tänu võlgu vallavalitsusele ja sponsoritele. Loodame uuel õppekeskusest palju, sest see pakub soodsaid iseseisva töö võimalusi nii õpilastele kui ka õpetajatele.”

Kes õpetab?

Seni töötas Käina koolis 24 põhikohaga õpetajat, kes koolijuhi sõnusti on agarad ennast täiendama. Et enamikul neist puudub gümnaasiumis õpetamise kogemus, suureneb täienduskoolituse osatähtsus veelgi. Praegu vajab kool saksa keele (ka majandusainete) õpetajat. Tungivat vajadust tuntakse logopeedi järele, kelle nõu ja abi vajaks ka Männamaa Lasteaed-Algkool. Otstarbekaks peetakse sedagi, et maakonnas rakendataks tööle kutsenõustaja-psühholoogi.

A. S. “Meie õpetajad on tublid ja arenemisvõimelised. Eriti olenevateks pensionäridest õpetajatele, kes on meid aidanud aineõpetajate kursustel oleku aegadel.

Vald on kooli kaadri valikul toetanud. Seni pole ükski õpetaja korterita jäänud.”

Kui lisada, et Käina õpilased on edukalt esinenud TV “10 olümpiastardi” võistlussarjas (põhikoolide arvestuses toodi ära esikoht 1981. ja 1995. a) ning 1996. a sügisest töötab lisaks kooliringidele Käinas ka Kaunite Kunstide Kool (kus õpetus on küll tasuline), siis on see Lõuna-Hiiumaa kant üpris omanäoline.

Omanäoline

Peabki olema, sest kool osales ühisprojekti “Omanäoline kool” ja selle jätkuprojektides “Probleemne laps koolis” ning “Tulemuslik väikekool”.

Ja pole siis midagi imestada, et Käina Põhikool kasvab gümnaasiumiks. 1. augustiks oli 10. klassi astumiseks toonud avalduse 14 oma kooli ning 3 Suuremõisa Põhikooli lõpetanud. Kärkla Keskkoolile on arvestatav konkurent kasvamas.

ÜLO TIKK

Lasteaeda siiski ei suletud

105. lastepäevakodu võib sügisel tööd jätkata. Augustis asendatakse lasteaia köögi katlad ja ahi.

Aprillis algatatud avaliku korjandusega koguti lasteaia toetuseks üle 150 000 krooni. Peamised annetajad olid Hotell Olümpia ja Norma Grupp. Korjandusega liitusid ka mõned eraisikud.

Lasteaia toetusprojekt jätkub sügisel. Eesmärgiks on koguda raha kogu köögi remondiks ning köögitehnika vahetuseks. Niisugune korjandus näitab, et Eesti ühiskonna ja firmade areng on jõudnud staadiumi, kus edukad märkavad ja toetavad abivajajaid.

105. lastepäevakodu on Eesti suuremaid lasteaedu, mis tegutseb ka omalaadse kasvatajate koolituskeskuseks. Tänu abikorjandusele jätkub seal Avatud Eesti Fondi programm “Hea algus”.

KARIN SEPANDI,

Hotell Olümpia marketingijuht, korjanduse üks koordinaatoreid

Kas kõrgkoolidesse pääsevad vaid geeniused?

Nõnda küsib ajalehe “Lietuvos Ritas” augustikuu esimeses numbris Klaipeda Noortekeskuse direktor ja õpetaja-metoodik Aleksas Bagdonavičius.

Leedu kõrgkoolide uksed jäid suletuks isegi nende gümnaasiumilõpetanute ees, kelle keskmine hindepall lõputunnistusel küündis kümne ringi. Näiteks 9,7- või 9,5-pallise keskmise hindega võis vastuvõtu pingereas olla 150., 200. või isegi 300. Aga vastu võeti, olenevalt ülikoolist ja erialast, 25 või 50 üliõpilast. Mõnele erialale võeti vaid kiitusega lõpetanud.

Leedus mängivad kõrgkoolidesse pääsemisel põhirolli lõputunnistuse hinded. Autor küsib, kas kõikide koolide lõputunnistusi saab võtta ühe mõõdupuuga. On ju õpetajate ettevalmistus ja tasegi erinev. Õpilastest rääkimata. Kas kõik hinded on üleüldse objektiivsed? Äkki soovib mõni mainekas kool üldsuse silmis oma prestiiži hoida ja nii võib lõputunnistusele sattuda ka teenimatu maksimumhinne.

Mõni aeg tagasi olla ühes Vilniuse rajooni õhtukoolis isegi neile, kes harva koolis käivad ja kehvasti edasi jõuavad, korralikud numbrid kirja pandud. Ikka selleks, et kooli maine ei kannataks.

Autor on otsusekindel – tuleb lõpetada eksperiment ja taastada sisseastumiseksamid. Siis on kõik võrdsetes tingimustes. Ka need, kes lõpetasid keskkooli kolm-neli aastat tagasi, mil veel ei jahitud lakeeritud lõputunnistusi.

Refereeris
ÜLO TIKK
KÄINA ÜLIKOO
Akadeemiline
Raamatukogu

Päevakommentaar

Kui olevikus probleemid üle pea kasvavad, hakkab minevik ilusamana tunduma, kui ta tegelikult oli. Õigemini – meenub selle parem pool. Halba pole ju mõtet meelde tuletada. Olevikuga on lood vastupidi. Hea kipub kuhjuvate probleemide rägastikus kahe silma vahele jääma. Eriti drastiliselt väljendub see suurte muudatuste aegu. Ka siis, kui asjad arenevad tegelikult paremuse poole. Nii võibki tagantjärele tõsimeeli tunduda, et vihutatud sovjeti ajal oli töökasvatus kõrgel järjel. Tehti siis ju kõvasti ühiskondlikult kasulikku tööd (vt näiteks lugupeetud eksharidusminister Ferdinand Eiseni meenutusi eelmise ja selle nädala ÕPL-is).

On igati kiiduväärne, kui õpilased kooliaia ja klassiruumid korras hoiavad. Ainult et tööharjumuse kujundamise asemel kujundasid kohustuslikud ühiskondlikult kasuliku töö (ÜKT) tunnid sageli hoopis vildakat töösuhetumist, isegi lausviilimist. Ettenähtud tundide arv oli küllaltki suur. Eriti linnas oli õpilastel raske seda täis saada ja õpetajatel neile jõukohast rakendust leida. Nii mindi poolte vastastikusel vaikival kokkuleppel juurdekirjutuste teed. Koristad veerand tundi klassi, läheb tund kirja, riisud pargis tunnikese lehti, saad kaks või kolm tundi. Tööoskuste andmisest polnud juttugi. Enamasti tehti ju lihtsaid töid, igatüki nii, kuidas oskas. Tähtis oli mitte kvaliteet, vaid kvantiteet. Kui ikka

Päevakommentaar

keegi polnud kodus rehavarv või tolmulappi käes hoidnud, siis vaevalt ta seda kooliski tegema õppis. Parasjagu tegemist oli ka ÜKT mahutamiseks õpilase päevakavva. Linnalapsed kiirustasid pärast õppetunde trenni, muusika- või huvikooli, maakoolide õpilasi kammitsetes busside sõidugraafik. Mida ja keda kasvatas töö, milleks tuli aega näpistada spordi- või huvitegevuse arvelt?

Üks hea külg ÜKT-l siiski oli. Kui oli vaja õpilasi kooliümbrust korrastada, stendi üles panema või kuhu tahes, leidis alati vabatahtlike. Praegu käib poleemika selle ümber, kas õpilane üldse peab tasuta tööd tegema. Nüüd enam ÜKT tunde ei nõuta. Pole ka õpilasmalevat, sest selle järele puudub vajadus.

Kas siis õpilased tööd ei teegi? Teevad küll, võib-olla isegi rohkem kui varasematel aastatel. Maalapsed on hõivatud kodus majapidamises, linnalapsed otsivad palgalisi tööotsi, et pere rahakotti lisa saada. Töö mängimine ei tule kõne allagi. Kes seanehka veab või oma ülesannetega toime ei tule, saab tööandjalt hundipassi. Töösuhetumine on mõne aastaga muutunud – paremuse suunas. Paraku ei ole selles mingit rolli sotsialismiaegsel ÜKT-l, vaid ikka ja ainuüksi turumajandusel.

SIRJE TOHVER

Päevakommentaar

Teistest tehtedest

Suvi on ikka olnud koolides remondi aeg. Sellest kirjutavad ka maakonnalehed.

"Põhjarannik"

Järve Gümnaasium saab sügiseks senise vihma- ja lumevett läbilaskva lamekatuse asemel uue viilkatuse. Tööd teostab firma Remeks. Kohtla-Järve Linnavalitsus eraldas selleks pool miljonit krooni.

Kooli direktori Sirje Jõemaa sõnust on see vaid ühe väikese mure leevendamine. Hoone ühes tiivas on keldrikorrusel paari sõrme jämedused praod. 1984. a tehti vajumise kohta ekspertiis ja kindlustati vundamenti. Nüüd oleks seda taas vaja teha. Kooli ujula kapitaalremont nõuaks miljonit, kuid seda pole linna eelarves ette nähtud. (1.08.)

"Pärnu Postimees"

Maakonnas käib koolide lippimine-lappimine. Kõige suuremad remondisummad eraldati Kihnu ja Kaelase koolile. Kihnu ajastarust koolihoone remondile kulub kaks miljonit krooni ja sügisest saavad lapsed otseku uhiuue maja. Remont on sedavõrd ulatuslik, et jääb otsaga järgmisesse suvesse.

Kaelase kooli remondimiljon kulub ahikütte asendamisele keskküttega ning lagede kohendamisele. Ka hoone ise saab ajakohase väljanägemise. (1.08.)

"Koit"

Põlva Ühisgümnaasiumi tunniplaanil lisandub uuest õppeaastast vabaaainena ratsutamine. See viiakse sisse koostöös AS Kagu-reis Timmo Tallidega.

Kooli direktor Tõnis Margi sõnul peaks uus vabaaaine tõstma õpilaste huvi kooli humanitaar- ja loodusteaduste klassi vastu. Soovitakse kokku meelitada õpilasi üle Eesti, sest tasuta öömaja pakub kooli internaat. Alates 10. klassist on ratsutamistunnid kaks korda nädalas. Vastuvõtul eelistatakse ratsutamiskogemustega noori. Enne augusti lõppu tuleb soovijatel endast märku anda. (1.08.)

"Eesti Päevaleht"

Ajalehe kirjade rubriigis pahan-dab tallinlane A. Mõttus riigikogu liikmete aramusavalduste üle progresseeruva tulumaksu kohta, mis avaldati 31. juuli ajalehes. Eriti solvus ta Tiit Made üle, kes ütles, et uus maks juurutaks sotsiaaldemokraatia põhimõtet võtta ära neilt, kel rohkem, ja anda neile, kes ei viitsi liigutada.

Kas arstid, õpetajad ja teised riigipalgalised on siis need kõige laisemad, küsib lugeja ja jätkab, et sel juhul lahkuvad koolist erksamad õpetajad. Veel viitsivad pensionärid neid auke täita. Kauaks? (4.08.)

"Sõnumileht"

Haridusministeerium saadab Abhaasia eestlastele neli eri trükki eesti keele aabitsaid, mille seast kohalikud õpetajad saavad välja valida neile sobivad. Aabitsad on küll mõeldud venekeelsetele koolidele, ent sealsed lapsed just selles keeles õpivadki. Aabitsad saadetakse kindluse mõttes kohale käsipostiga. (5.08.)

Lehti sirvis
ÜLO TIKK

Pedagoogikaülikoolis tahetakse õppida

Nüüdseks on riigikõrgkoolide vastuvõtukomisjonide töö enam-vähem tehtud ja sissesaanute nimed välja kuulutatud. Tallinna Pedagoogikaülikooli vastuvõtukomisjoni vastutav sekretär AILI ABEN oli nõus tänavust vastuvõttu "Õpetajate Lehele" kommenteerima.

Kas sellel aastal oli võrreldes eelmistega vastuvõtukomisjoni töös ka mingeid erinevusi?

"Tänavu erines töö eelkõige mahukuse poolest – kõigi õppevormide peale kokku laekus üle 4000 avalduse (eelmisel aastal u 3400). Silma torkas medalistide väiksem arv – tänavu oli neid u 100, mullu aga u 200, kusjuures vastuvõetute arv oli siis väiksem. Küllap on põhjuseks riigieksamid.

Kuna me olime nõus arvestama varem lõpetanute puhul riigieksami tulemuste asemel aastahindeid, siis kartsime, et selliseid sisseastujaid tuleb väga palju. Tegelikult oli varem lõpetanuid u 1/3 nagu mullugi, selles osas muutusi ei olnud."

Kuidas mõjutasid tööd riigieksamid?

"Riigieksamid tegid töö teatud määral kergemaks, sest näiteks kirjandit kohapeal ei kirjutatud (v.a eesti filoloogialal). Teisalt aga oli meil esimene tööaeg pooltühi, sest riigieksamite tunnistuste väljaandmine viibis ja töö kuhjus seetõttu kahele nädalale. Seda me ei osanud ette arvestada. Põhimõtteliselt aga riigieksamid meie tööd keerulisemaks küll ei muutnud."

Kuidas tudengikandidaadi paberite täitmisele hakkama saavad?

"Enamik oskab ikka korrekt-

selt pabereid täita. Tegelikult on vastuvõtusüsteem küllalt keeruline. Saab ju kandideerida kahele erialale ja kohe alguses peab oma eelistuse ära märkima, et me teaksime, mida teha, kui keegi kahte kohta sisse saab. Tihti peale märgitakse algul üks eelistus, siis mõeldakse ümber ja kui eksamid on läbi, soovitakse veel kord oma eelistust muuta."

Kui paljud sisseastutajad soovivad saada õpetajaks?

"Seda probleemi on aastast-aastasse uuritud. Õpetajaks tahtjaid on u 50%, ülejäänute sooviks on omandada kõrgharidus. Pooltest lõpetajatest aga küll õpetajaid ei saa. Kui õpetajatele korralikku palka maksta ei hakata, on eesti kool varsti õpetajatest tühi. Koolid püsivad praegu enamalt jaolt pensionäride õul. Nad saavad peale palga veel pensioni ja see võimaldab kuidagi ära elada. Aga kui pensionäre ka enam pole..."

Kas TPÜ-sse võetakse tänavu vastu ka venekeelsetele erialadele?

"Vene keeles on võimalik õppida gümnaasiumi vene keele ja kirjan-duse õpetajaks, gümnaasiumi või põhikooli matemaatikaõpetajaks, põhikooli loodusainete õpetajaks ning tõlgiks-ajakirjanikuks. Eelarvevälistele kohtadele võetakse haldusjuhtimise erialale 16 inimest Ida-Virumaalt. Nende õppimise eest maksavad välissaatkonnad. Vene kooli baasil saab õppida ka gümnaasiumi ja põhikooli eesti keele ning kultuuriloo õpetajaks.

Vene rahvusest noored tulevad eestikeelse asjaajamisega üldiselt hästi toime, vahel palutakse vaid mõnda küsimust vene keeles täpsustada. Kui varasematel aastatel torkas väga silma, et vene noored tulid kohale koos vanematega ja võtsid nad isegi eksamiruumi ukse taha kaasa, siis nüüd saadakse enamasti siiski üksi hakkama."

Kui palju on pedagoogikaülikooli pürgijate hulgas noormehi?

"Avalduse esitanute seas oli poisse u 1/5, sissesaanute hulgas u 1/4. Meil on mõned meestele mõeldud erialad nagu töö- ja tehnikaõpetuse õpetaja ja kutseõpetaja (kergetööstustehnikumi lõpetanutele). Avaldusi esitati aga kõigile erialadele."

MEELIS NAUDI joonistus

Kas vastuvõtukomisjoni pingelises töös vahel ka midagi meelde jäävat, naljakat või toredat ette tuleb?

"Jah, üks juhtum oli meil tänavu küll. Olime teinud väikese näpuvea ja võtnud haldusjuhtimise erialale ettenähtud 15 inimese asemel vastu 14. Kui vea avastasime, võtsime muidugi pingerea alusel esimese väljajäänu juurde. Juhtus nii toredasti, et järgmisel päeval tuligi seesama noormees, kelle me juurde olime võtnud, küsima, kas tal on võimalik vabakuulajaks saada – jäi ta ju nii napilt sissesaanute hulgast välja. Kui ütlesin talle, et tegelikult sai ta hoopis viimasena sisse, oli noormees minut aega päris tumm, enne kui suutis rääkima hakata."

Mis vastutavale sekretärile muret teeb?

"Põhiprobleemiks on see, et vastuvõtuperioodil töötab meil hulk inimesi, kuid nad puutuvad selle tööga kokku vaid episoodiliselt. Aasta jooksul ununeb palju ja seetõttu ei suudeta kõiki küsimusi vastuvõtulaudade taga lahendada. Sisseastutajate arv aga muudkui suureneb. Rektoraadi ja dekaanidega oli juttu, et järgmisel aastal peaks igast teaduskonnast üks inimene vastuvõttuga tegelema."

Kas vastuvõttuga tegelejate töös ka midagi rõõmustavat on?

"Rõõmu teeb see, et meil tahetakse õppida. Pedagoogikaülikooli populaarsus on kasvanud, kokku võtsime tänavu vastu 1024 tudengit. Tore, et ülikool laieneb ja huvi meie vastu on küllalt suur – ju me siis suudame noortele midagi pakkuda."

Kas ülikool sedavõrd suurele õppurite arvule kitsaks ei jää?

"Peab toime tulema. Praegu käib meil auditooriumide ümberehitamine. Osa loenguid hakkab ilmselt toimuma Lasnamäe hoones."

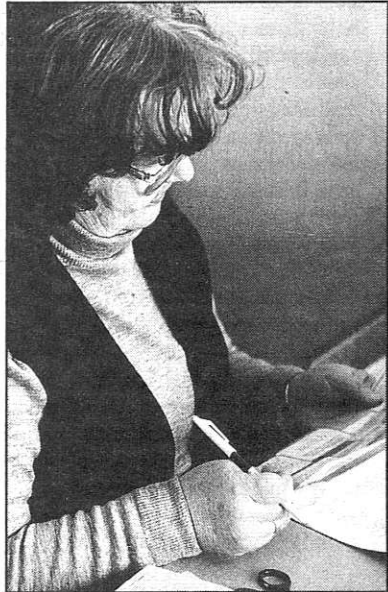
Küsitles MERI ARRO

TPÜ-sse võeti tänavu vastu 1024 uut üliõpilast, neist riikliku tellimusega erialadele 478, eelarvevälistele kohtadele (rootsi keel, rekreatsiooni-korraldus, reklaam ja meedia, sotsioloogia, kutseõpetus) 108 ja kaugõppesse (eesti keel võõrkeelena, alus- ja esiõpetus, klassiõpetaja, infoteadus, kehakultuur, kultuurinõunik) 156. Täiendavalt võeti eelarvevälistele kohtadele 186 ja vabakuulajaks 96 tudengit. Riikliku tellimusega erialadele esitati 3543 (konkurss 7,41), eelarvevälistele kohtadele 233 (1,46) ja kaugõppesse 308 (2,85) avaldust.

TEEMADEL

PÄEVA

Õpetajate töölerrakendamisest puhkepäevadel

**Õpetaja töölekkutsumine
puhkepäevadel saab toimuda
kokkuleppel iga konkreetse
töötajaga.
Eksam, nõupidamine või
atesteerimine pole loodus-
õnnetus ega õnnetusjuhtum
ning korraldust sel päeval
tööetulekuks ei saa anda
ükski haridusjuht.**

seks. Eksamit, nõupidamist, atesteerimist jms ei saa küll pidada ei loodusõnnetuseks ega õnnetusjuhtumiks ning korraldust sel päeval tööetulekuks ei saa anda ükski haridusjuht, minister kaasa arvatud. Õpetaja töölekkutsumine tema puhkepäevadel saab toimuda ikkagi kokkuleppel iga konkreetse töötajaga.

Õpetaja töö isärasuste tõttu on talle kehtestatud lühendatud tööaeg, mille kestus ei tohi ületada 35 tundi nädalas (TPS § 10, lg 3). Seejuures see aeg jaguneb kaheks: klassitundideks ja muuks tööajaks. Järelikult kui tunniplaani kohaselt õpetajal mõnel päeval tunde ei ole, ei ole see päev tema puhkepäev, vaid on ette nähtud muudeks pedagoogi ülesannetesse kuuluvateks tegevusteks, sealhulgas ka koolijuhilt saadud ülesannete täitmiseks.

Õpetajale nende ülesannete andmine tema iganädalastel puhkepäevadel on lubamatu.

Kui õpetaja on kutsutud tööle tema iganädalastel puhkepäevadel, siis vastavalt palgaseaduse (edaspidi PAS) § 15 kohaselt hüvitatakse töötamine sellel päeval poolte kogukuleppel kas rahas või vaba aja andmisega. Järelikult tuleb see eelnevalt kokku leppida. Kui kokkulepet ei saavutata, võib õpetaja keelduda tööst puhkepäeval, välja arvatud eespool toodud erandjuhtudel, mil töölerrakendamise korraldus on õpetajale täitmiseks kohustuslik. Kuid ka puhkepäevadel kohustusliku töölerrakendamise juhtudel näeb TPS § 30 lg 3 ja lg 4 ette rea töötajaid, keda ei tohi kas üldse puhkepäevadel tööle rakendada või võib tööle rakendada vaid nende nõusolekul.

Nii on keelatud rakendada puhkepäeval tööle rasedat, alaealist, töötajat, kellele see on keelatud arsti otsusega.

Ainult töötaja nõusolekul (ka nendel juhtudel, mil teistele on ületunnitöö kohustuslik) võib puhkepäevadel tööle rakendada naist, kes kasvatab lapsinvaliidi või alla 14-aastast last, samuti isikut, kes hooldab 1. grupi invaliidi.

Puhkepäeval töötamise hüvitamine rahas toob kaasa töötaja tööaja pikendamise. Järelikult tuleb kõigepealt töötajale puhkepäeval töötamise tunde eest maksta tavaline tunnitasu ning lisaks sellele veel lisatasu, mille suurus on vähemalt 50% tema tunnipalga määrast. Seega igal puhkepäeval töötatud tunni eest tuleb maksta n-ö poolteisekordselt.

Kui töötaja nõustub puhkepäeval töötamise hüvitamisega vaba aja andmise teel, siis antakse talle vaba aega võrdsetel tööloolud ajaga (s.o ühekordselt) ja mingit lisatasu selle vaba aja kasutamisel ei maksta, kuid ei vähendata ka selle kuu palka, mil õpetaja vaba aega kasutab. Sisuliselt toimub vaid töötaja ajaline ümberpaigutamine. Puhkepäeval töötamise eest vaba aja kasutamise aeg määratakse kindlaks õpetaja ja koolijuhil kokkuleppel.

Puhkepäeval töölerrakendamise ja puhkepäeval töötamise hüvitamise kord peab aitama vältida töötaja (õpetaja) põhjendamatu töölerrakendamist talle ettenähtud iganädalastel puhkepäevadel.

HEINO SIIGUR,
õigusteaduse doktor, TÜ emeriitprofessor

Ministeeriumis

■ 12.–19. juulini osales Eesti ametlik delegatsioon koosseisus minister M. Klaassen, Riigikogu Kultuurikomisjoni esinaine T. Märja, TPÜ Täienduskoolituskeskuse juhataja L. Jõgi ja ministeeriumi täiskasvanute koolituse talituse juhataja K. Vana UNESCO V rahvusvahelisel täiskasvanute hariduse konverentsil Hamburgis. Erinevalt varasematest osalesid nimetatud konverentsil lisaks riiklikele delegatsioonidele ka valitsusväliste täiskasvanute koolitusorganisatsioonide esindajad: Eestist ETKA "Andras" tegevsekretär M. Lõhmus ja "Andrase" juhatuse liige A. Tamm. Eesti delegatsioon oli konverentsil aktiivne. Tunnustavaid järelekasid pälvis minister Mait Klaasseni esinemine avaistungil.

Talvi Märja juhatas täiskasvanute hariduspoliitikat käsitleva sektsiooni üht ploki ja osales konverentsi lõppdokumentide redaktioonikomisjoni töös.

Kõik Eesti esindajad võtsid osa lõppdokumentide sätete parandus-

ja toetusettepanekute arutelust ning väljatöötamisest, samuti sektsioonide tööst. Kui varasematel UNESCO täiskasvanute hariduse konverentsidel pöörati peatähelepanu arengumaade probleemidele ja kirjaoskamatusse likvideerimisega seotud õppe korraldamisele, siis seekordsel konverentsil olid tänu Euroopa riikide, sealhulgas Eesti survele tähelepanu keskmes riigi ja sotsiaalpartnerite muutunud rollid täiskasvanutele õppimisvõimaluste loomisel ning koolituse finantseerimisel. Käsitleti ka demokraatiaõpet, õppimisvõimalusi ja -vajadusi, täiskasvanute õpet seoses muutuva töömaailmaga, ülikoolide, meedia ja infotehnoloogia kaasamist täiskasvanute õppesse, täiskasvanute koolitajate koolitamist, rahvusvaheliste ning riigistruktuuride ja valitsusväliste organisatsioonide koostööd. Rõhutati naiste rolli ja mõju suurendamist ühiskonnas täiskasvanute koolituse kaudu.

Konkreetselt etteviõtmistest sisaldub lõppdokumentides idee

korraldada igal aastal täiskasvanute koolituse nädal ja pühendada iga päev üks tund teadlikule enesearendamisele.

■ 15.–17. juulini toimus Leedumaal Trakais ÜRO Uimastikontrolli Programmi (UNDCP) Balti riikide seminar. Eesti delegatsiooni koosseisus esindas haridusministeeriumi kutsehariduse osakonna ekspert Mart Kõrre, alkoholismi ja narkomaania ennetamise riikliku programmi töörühma liige. ■ Eesti Junior Achievement'i Arengufondi korraldusel toimus 4.–8. augustini Harjumaal Loksas Kotka noortelaagris üleriigiline õpilasfoorum majandusõppe tulemustele õppuritele.

Eesmärk oli anda koolinoortele võimalus eakaaslastega koos õppida, olla ühiskonna kasulikul liikmel, jagada omavahel ainulaadseid kogemusi, tõsta osalejate huvi majandusteadmiste omandamise vastu.

LEIDA REIMANN

Kuidas ennast täiendada?

Selleks on õige mitu moodust, kuid üha kiireneva elutempoga maailmas on kõige enam levinud mitmesugused kursused ja seminarid, mida ei tuleks tsentraliseeritud korras oodata kord või paar aastas, vaid millest tuleks osa võtta pidevalt. Kust aga saada sellekohast infot? Sellega peavad tegelema nii ministeeriumi osakonnad kui ka õpetajatele mõeldud infoväljaanded, kaasa arvatud Internet ning küllap ka kohalikud omavalitsused.

Aasi oleks väga lihtne, kui regulaarselt (kord kvartalis, kuid miks mitte ka tihedamini) ilmuksid infobuletid, kuhu on kirja pandud kõik Eestis pakutavad kursused, mida eri koolitusfirmad õpetajatele pakuvad. Selline info ei tohiks mingil juhul jääda mõne kooliametniku lausahtlisse, vaid eeldab ka koolielu uueladilist korraldamist.

Olen palju aastaid töötanud Soomes eri täiskasvanute täiendus-

koolituskeskustes ja noorte kutseharidust andvates kaubanduskoolides. Nende õpetajate ja juhtkonna koostöö on väga kiiduväärne. Sama aine õpetajatest on moodustatud ühe kooli piires ainekomisjonid, mis saavad kokku paar korda kuus. Seal arutatakse probleeme, mis on seotud koolitamisega ja õpetamisega ning kord kuus on koosolek, kuhu ko-

gunevad kõikide komisjonide esindajad ühisnõupidamiseks. Seal antakse edasi uut infot. Ainekomisjonid teevad selle põhjal otsuse, milliste kursustele võiksid aineõpetajad ja ka nende õpilased minna või milliseid loenguid võiks tellida kohapeale, kui palju peaksid nad ise maksma ja kui suure osa kuludest kannab kool.

Infobulletäänid on väga täiuslikud. Neis on kõik olulised andmed kursuste temaatika, kestuse, hinna ja muude tingimuste kohta. Kui ilmutub mingi uus õpik, saadavad kirjastused reklaammaterjalid kõikidele koolidele. Eriti vaimustas mind asjaolu, et ma võisin paljusid õpikuid tutvumiseks tasuta tellida (kirjastaja kulu). Kui õpik meeldis, tellisin need ka kõikidele õpilastele. Õpilased maksid need ise kinni, kuid tihti leidis selleks raha ka koolil. Ametnikud ongi selleks, et raha hankida ning õpetajate enesetäiendamise võimalusi soodustada.

Valikuvabadusega ühiskonnas pole info saamine mingi probleem – kõike püütakse pakkuda. Meie oleme aga harjunud valikuvabaduse vastandiga, tsentraliseeritud jaotamisega ning sellele iseloomuliku eiramise, käskimise, ootamise ja nõudmisega. Need on kaks erinevat maailmavaadet. Oleme iseendi

passiivsuse ja jäikuse ohvrid. Ometi tuleks sellest Okasroosikese unest ärgata. Teenäitaja rollis võiks olla kas või "Õpetajate Leht" (kuid mitte ainsana).

Kui "Eesti Ekspressis" on regulaarne reisisalender, siis "Õpetajate Lehes" võiks regulaarselt ilmuda koolituse (ja uute õpikute) kalender. Kui avaldamistingimused on soodsad, ei tohiks pakujatest puudus olla. Ühtviisi võrdsed peaksid olema nii suured koolitusasutused kui ka ühemehefirmad ja freelancer'id. Vahet ei tohi teha juba sellepärast, et maailm on täna eestlasele liikumiseks vaba ja me ei tea sugugi, millist teed pidi meile saabub uus huvitav ja kasulik info mingist maailmanurgast. Oma kogemuste põhjal tean, et kõik, mis varasematel aastatel tundus iseenesest selge olevat, ei pruugi ilmas ringi rännates enam nii olla. Seepärast tuleb loobuda vanadest dogmadest ning silmad ja kõrvad kõigele uuele avatuks jätta.

AARE MAE,
koolitaja

Toimetusele: Aare Mae korraldatavate kursuste kalender ilmub 29. augusti "Õpetajate Lehes".

Raamatut "Kodanik ja riik" on veel saada

1996. aasta lõpul ilmus endise Riigikogu liikme ja linnapea Heiki Raudla raamat "Kodanik ja riik" kahes trükis. Üle 130-leheküljelise raamat on kirjutatud 12. klassi kodanikuõpetuse programmist lähtudes ning annab selge pildi koos ajaloolise ülevaatega järgmistest teemadest: demokraatia, valimised, ideoloogiad, riik ja omavalitsus, haridus, hoolekanne ja sotsiaalkindlustus, raha ja maksusüsteem, meedia, rahvusvaheline suhtlemine ja Euroopa Liit.

Raamat kasutamine ligi 40 koolis näitas, et see sobib üsna hästi kasutamiseks nii üldhariduskoolide

9. kui ka 12. klassis, samuti kutsekoolides. Üsna infomahuka raamatu teevad kergesti loetavaks materjali hea liigendatus, teemakohased karikatuurid ja aforismid ning suur hulk kordamisküsimusi.

Et "Kodanik ja riik" ilmus ka teises trükis, on seda võimalik veel saada (25 krooni). Kes soovib raamatut osta (kas iseendale, õpilastele müügiks või koolide raamatukogudele), võib pöörduda järgmisel aadressil: EE2900 Viljandi, Lossi 3, Viljandi Linnaraamatukogu (tel 33 445 või 33 088). Tellimuse võib saata ka e-mailiga (heiki@matti.ee). Tasuda saab nii

ülekandega kui ka sularahas. Raamatud võib kätte saada ka postiga, kokkuleppel on võimalikud muudki variandid.

Tänavusel sisseastumisel kõrgkooli olid edukamad need, kes olid hästi kursis poliitika ja majandusega. Raamat "Kodanik ja riik" aitab kindlasti sellele omalt poolt kaasa.

TARMO LOODUS

HARIDUS TEAVE

Algab üleminek uuele õppekavale

(Algus ÕPL-is nr 27.)

Õpetajate ja koolijuhtide koolitus
Uuele õppekavale üleminekut on ette valmistanud ka õpetajate, koolijuhtide, aga ka koolimeeskondade koolitus, õppekavaarendusega seotud projektid ja konverentsid.

Uuele õppekavale üleminekuks kavandati Riigi Kooliametis 1995. a nn juhtivõpetajate täienduskursused. Need telliti TÜ ja TPÜ koolituskustelt ning finantseeris täielikult riik. Idee oli koolitada igast maakonnast välja inimesed, kes oleksid võimelised koolitajateks tööle hakkama, abistama koole oma õppekava väljaarendamisel. Kursused olid pikaajalised, 1996. a lõpetas kursused ca 300 õpetajat.

Koolitust on saanud palju õpetajad-direktorid mitmesuguste projektide kaudu. Siia mahub nii laiemaid projekte, mille käigus õpiti toime tulema muutustega muutuv maailmas, kui ka kitsamaid, mõne ainega seotud projekte.

Aastatel 1993–1995 toimusid Omanäolise kooli seminarid koolide arendusmeeskondadele, mida finantseeris Avatud Eesti Fond (edaspidi – AEF). Kokku kahel seminaridetsüklil osales üle 100 kooli.

Omanäolise kooli (edaspidi – OK) seminarid osalejad on loonud ühenduse OK (edaspidi – ÜOK), töötab OK infokeskus, mille põhi-eesmärk on kaasa aidata kooliühendusele Eesti koolides. Ühendusel on oma ajaleht *Kooruke ja Iva* ning Interneti kodulehekülge. Tiigrihüppe programmi edu korral on loota, et kõik Eesti koolid saavad Interneti-ühenduse ning siis on kõigil võimalik kasutada laialdast haridusinfot, mida ühendus pakub.

OK seminaridest kasvas välja rida jätkuprojekte, mis kõik on andnud oma panuse ka koolide õppekavaarendusse:

- Klassideta gümnaasium;
- Kooli töö tulemuslikkuse hindamine (Tulemused ilmusid trükisena HM-i õppekavaraamatute sarjas);
- Tulemuslik väikekool; (Trükis *Eriline õpilane ja tema probleemid*)
- Probleemne laps tavakoolis (Tulemustest ilmunud samanimeline trükis);
- Kaugkoolitusvõrgu loomine;
- Riiklik õppekava vene koolis;

■ Koolikonsultantide koolitusprogramm – 27 inimest sai 1995. aasta sügisel konsultantitunnistuse ja on võimelised konsulteerima koole oma õppekava koostamisel; ka seda koolitust finantseeris AEF;

1996. aastal kuulutasid AEF ja ÜOK välja õppekava arendusele keskendunud kooliprojektide konkursi. Laekunud projektide hulgast valiti välja 19 projekti. Projektide sidustamine toimub OK infokeskuse kaudu. Toetuse said muude hulgas Võru Kesklinna Kooli, Tallinna 32. Kesklinna Kooli, Kuressaare Gümnaasiumi, Vinni-Pajusti Gümnaasiumi, Saaremaa Ühisgümnaasiumi, Tartu Descartes'i Lütseumi, Tartu Tamme Gümnaasiumi, Tallinna 44. Kesklinna Kooli, Hugo Treffneri Gümnaasiumi, Võru 1. Kesklinna Kooli, Haapsalu Linna Algkooli, Kanepi Kesklinna Kooli, Laekvere Põhikooli, Surju Põhikooli, Tartu 13. Kesklinna Kooli ja Salme Põhikooli projektid. (Vt lähemalt *Kooruke ja Iva*, 1997, nr 2, lk 15–17.)

■ Hea algus – AEFi toetatud laste-aegade programmist välja kasvanud algkooliprogramm, mis suunatud aktiivse ja kriitilise õppija kujundamisele. Töötatakse Hea alguse metoodika järgi. Osaleb 13 kooli. Programmil on keskus Tartus ja sellega saab liituda ka järgmisel õppeaastal. (Vt *Kooruke ja Iva*, 1997, nr 2, lk 17–18.)

■ Õppekava arendus ja õpetaja kvalifikatsioon – Põhjamaade Nõukogu finantseeritud projekt, mille raames on end täiendanud ka mitmed koolikonsultandid; osaleb 15 kooli;

■ Õppimiskeskus üldhariduskoolis – Eesti-Soome ühisprojekt, mille eesmärk on aidata kaasa nüüdisaegsete õppimiskeskuste võrgu kujunemisele Eesti koolides. Osaleb 32 kooli, neist enamik ÜOK liikmed. (Vt *Kooruke ja Iva*, 1997, nr 2, lk 19.)

■ TPÜ õppekava labori õppesenaariumide projekt. Osales seitse kooli. Koostamisel on kogumik;

■ Haridusministeeriumi projekt Mitte-eesti noorte integreerumine Eesti ühiskonda; seatakse eesmärk analüüsida eri eesmärkidel läbiviidud uurimuste tulemusi ja teha ka uusi uuringuid, mis seotud eesti-keelse õppe sisseviimisega vene õppekeele kooli, vene noorte integreerumisega, tööhõivega jms. Projekt on viis alaprojekti:

□ Vene noorte identiteedi muutused multikultuurses keskkonnas;
□ Kakskeelse kooli erinevate mudelite efektiivsus;

□ Hariduse roll muulasnoorte sotsialiseerumisel ja kultuurilisel integreerumisel Eesti ühiskonda;
□ Eesti- ja venekeelse meedia roll eestlaste ja Eestis elavate muulaste rahvusliku identiteedi, vastastikuste stereotüüpide ning rahvusprobleemidesse suhtumise kujundajana 1988–1996;

□ Muulaste integratsioon Eesti ühiskonda: arengutrendid üheksakümnendatel.

Aastatel 1996–1997 on toimunud neli konverentsi: põhikoolikonverents (11.1996), projektikonverents (12.1996), algklassiõpetajate konverents (03.1997) ja maahariduse konverents (06.1997), kõikidel konverentsidel on kõne all olnud õppekava rakendamise probleemid.

Kooli õppekava teema lõpetuseks pakun arutamiseks-mõtisklemiseks projektitalituse peaeksperdi Mari Kadaka koostatud kooli õppekava koostisosade variandi, mida on ka õpetajate täienduskoolitustel tutvustatud.

I. Üldosa

1. Eesmärgid
2. Kooli õppe- ja kasvatustöö põhimõtted
3. Kooli eripära õppesuund (-suunad)
4. Läbivad teemad (millises kooliastmes, kuidas)
5. Õppekorraldus kooliastmeti – pädevuste koost õppekavas – kohustuslikud ja valikained (-kursused) – A-, B- ja C-võrkeel – tunniarvutusplaan, sh vooruloengud ja rühmatunnid – arvestuste ja kontrolltööde plaan – läbivate teemade käsitus – ainetevahelised, klassidevahelised projektid – arvutiõpetus aineõpetuses, arvutite kasutamine – tugiope rakendamine
6. Õppimise ja õpetamise käsitus. Hindamise käsitus ja kord
7. Kooli kodukord

II. Ainekavad

1. Eesmärgid (sh pädevused)
2. Sisu klassiti
3. Õppetegevus ja õpitulemused klassiti
4. Hindamine (objektid, kriteeriumid, vahendid)

III. Kooli raamatukogu ülesanded ja töö

IV. Kutsesuunitlus ja kutseõpe
V. Klassijuhatajatöö, õpilaste nõustamine (sh psühholoogi poolt)

VI. Klassiväliline tegevus

- aineriingid
- huviringid, sh sport
- õpilasorganisatsioonid, nende tegevus
- kooli traditsioonid
- kooli väljaanded, kooliraadio töö vms
- ülekoolilised üritused

VII. Õpetajate koostöö korraldus ja põhimõtted

VIII. Õpetajate täienduskoolituse korraldus ja enesetäiendamise võimalused

IX. Koostöö lastevanematega

X. Koostöö hoolekogu ja omavalitsusega

XI. Kooli enesehindamine

Õppekirjandus ja õppevahendid

Õppekavauuenduseks vajaliku õppekirjanduse kava töötati välja 1995. a Riigi Kooliametis. Mõeldi nii võimalikele tõlgetele-kohandamistele kui ka originaalõpikutele. Et stimuleerida Eesti autoreid uut õppekirjandust koostama, kujundati haridusministeeriumi eelarvesse summad õppekirjanduse autoreile stipendiumide maksmiseks. 1996. a anti stipendium enam kui 130 õpiku-töövihi-ku-õpetajaraamatu autorile. 1997. a sügisel peatsid kooli jõudma kõik vajalikud õpikud, et alustada 1., 4., 7. ja 10. klassis uue õppekava järgi.

Õppekirjanduse ja -vahenditega seostuvaid probleeme tunnetavad nii koolid kui ka ministeerium, kellel oodatakse juhitamatu juhtimist.

Haridusministeeriumi roll õpikute kooli jõudmises on

■ eelarveraha planeerimine ja jaotamine,

■ õpikukäsikirjade kinnitamine e uuele õppekavale vastavaks tunnistamine ning

■ õpikute vajadusega pidev kursis-olek, vajadusel õpikute saamiseks konkursside väljakuulutamise või sobivate tõlkeõpikute hankimine.

Viimast aga võivad teha ka kirjastused. Süsteem toimiks suurepärast, kui meie turg oleks suurem, autoreid rohkem ja kirjastustel poleks probleeme käsikirjade hiline-mise või autorite leidmisega. Praegu on aga nii, et koolil on võimatu paralleelõpikute vahel valida, sest tellimise ajaks pole käsikirjad valmis; ministeeriumil aga on raske eelarve-

raha planeerida, sest kõik välja reklaamitud õpikud ei ilmu, samal ajal ilmub paralleelõpikuid, mis koostatakse suvalisel ajal. Pealegi õpikud hilinevad ega jõua tihti kooli õppeaasta alguseks. Õpikute ilmumisvabaduste graafik, mida pidevalt täiendame, aitab olukorras orienteeruda, kuid ei lahenda paralleelõpikute vahel valimise probleemi kooli jaoks.

Õppekirjanduse kooli jõudmise probleemi on praeguses turumajanduslikus situatsioonis, kus kirjastused on vabad ettevõtjad ja kool (või haridusosakond) on maksumaksja raha kasutav ostja, võimalik lahendada vaid hankepingute süsteemi range kasutuselevõttuga. Õppekava rakendusprogrammis oleme kavandanud koostada koolidele veel sel aastal riigihangetega kooskõlas oleva hankepingu näidise. Ostja-hankija peaksid kokku leppima, millal ja kuidas tutvustatakse õpikute sisu, millal peab õppekirjandus kooli jõudma, kuidas see kohale toimetatakse, milline on arvelduste kord. Tuleb ette näha poolte vastutus ja trahvid leppetungimuste mittetäit-mise korral. Ei ole kena siinkohal märkimata jätta, et koolid/haridus-osakonnad ei tasu sageli arveid õigeaegselt, mille üle kirjastused õiglast pahameelt tunnevad, sest nende majandustegevus on häiritud.

Määratlemist vajavad ka riiklikule õppekavale vastava õpiku sisulised ja vormilised tunnused. See on vajalik juba seetõttu, et ot-sustada, kas üks või teine üllitis ma-hub käibemaksuseaduses figureeri-va mõiste õpikud ja töövihikud alla. Õppekavatalitus peab ainenõukogu-de abil siin ühtsetele seisukohtadele jõudma ning fikseerima vastavad tunnused.

(Järgneb.)
KERSTI KALDMA,
HM-i üldhariduse osakonna
õppekavatalituse juhataja

Veavabandus

Artikli esimeses osas (vt ÕPL nr 27) on toimetajate süül muutunud ühe lause mõte. Palume lugeda 3. veeru viimane lause järgmiselt: *Rakendusprogrammi jaoks tähendab see vastamist küsimusele, kas kool on selleks valmis – mida oleme teinud-kavandanud, et kool saaks seda üles-annet täita.* Toimetus vabandab.

KOOLIAASTA ALGUSENI ON JÄÄNUD 24 PÄEVA!

LP KOOLIJUHT JA INGLISE KEELE ÕPETAJA!

AS ALLECTO SOOVIB TEILE EDUKAT ALGAVAT ÕPPEAASTAT UUTE ÕPIKUTEGA.

TELLIDES 30 + ÕPIKUT – ÕPETAJALE KINGITUSEKS POPULAARNE
**HEINEMANN ENGLISH GRAMMAR –
INTERMEDIATE REFERENCE AND PRACTICE BOOK.**
PAKKUMINE KEHTIB 10. SEPTEMBRINI.

PEALE ÕPPEKOMPLEKTIDE ENDISELT SAADAVAL
LAI VALIK GRAMMATIKAÕPIKUID, TESTE, LISAMATERJALE,
LIHTSUSTATUD LUGEMIKKE KLASSIKAST STEPHEN KINGINI JA
PALJU MUUD.

KÜLASTAGE MEID!

AS ALLECTO ASUB TALLINNAS
JUHKENTALI 32–5, EE0001
TELEFON/FAKS (22) 439 525

Bestselling Primary Courses

English Together
Bravo!
Stepping Stones
Chatterbox
Big Red Bus

Bestselling Lower Secondary Courses

Project English
Discoveries
Open Doors
Hotline
Fountain
Cambridge English for Schools

Bestselling Secondary Courses

Headway
Cambridge English Course
New Cambridge English Course
Highlight
Blueprint
Accelerate
Go!

Bestselling First Certificate Courses

New Progress to First Certificate
New First Certificate Masterclass
Nelson First Certificate Course
First Certificate Gold
First Certificate Passkey
New Success at First Certificate

allecto

Iseseisva mõtleja kujunemine koolis

Paljude USA-s tehtud uuringute põhjal väidetakse, et 100% meie praegusest teabest moodustab kümne aasta pärast vaid 10% olemasolevast infost. Koolitajate põhiülesanne on, kuidas valmistada lapsi ette edukaks toimetulekuks 21. sajandil. Otsene info ja teadmised, mida saame lastele õpetada koolis, on vaid väike osa vajaminevast. Olulisim on kujundada

- iseseisvad mõtlejad,
- ise oma õppimise eest vastutajad,
- koostöövalmid eluueksed õppijad.

Neid eesmärgi teenibki projekt **"Lugemine ja kirjutamine iseseisva mõtleja kujunemiseks"** ("Reading and Writing for Critical Thinking"), mille algatas Rahvusvaheline Lugemisuuring (IRA). Seda toetavad New Yorgi Avatud Ühiskonna Instituut ja Avatud Eesti Fond. Projekt on edukalt käivitunud Sloveenia ja Rumeenia koolides. Üldjuhul on Kurtis S. Meredith (University of Northern Iowa), Jeannie L. Steel (University of Northern Iowa), Charles Temple (William & Hobart Smith Colleges), Scott Walter (International Reading Association). Projekt on otseselt suunatud õpetajate ja haridustöötajate koolitamisele, et valmistada neid ette õpetajakoolitajateks, ning käivitub lisaks Eestile sügisest ka Albaanias, Tšehhis, Kasahstanis, Kirgiisias, Leedus, Makedoonias ja Venemaal.

Kolmeaastase väljaõppe esimesel aastal saavad kuni 30 eesti ja kuni 30 vene koolide tegevõpetajat integratiivsete õppemeetodite alase koolituse IRA programmi järgi, mida koolituse käigus ja sellekohaste uurimuste toetusel kohandatakse Eesti oludele. Laiem eesmärk on iseseisvat mõtlemist soodustavate õppemeetodite levik koolides. Teisel ja kolmandal aastal tegutsevad väljaõppe saanud õpetajad ise koolitajatena.

Programmi läbinud peaksid

- suutma luua klassis vaba ja vastutustundliku, koostööd soodustava keskkonna,
- kasutama õpilasi iseseisvalt mõtlema ja õppima õhutavaid meetodeid ja võtteid,
- õppima oma tegevust reflekteerima,
- õppima oma teadmisi ja kogemusi teistele õpetajatele edastama.

Projektis osalevad paljude maade õpetajad ja õpetajate koolitajad, Sorose Fondiga koostööd tegevad asjatundjad. Põhikoormust kannavad vabatahtlikud koolitajad Põhja-Ameerikast, kelle Rahvusvaheline Lugemisuuring on valinud konkursi korras ning kes on hinnatud asjatundjad iseseisva mõtlemise teoorias ja praktikas.

Eestis hakkavad seminarid korraldama Janice A. Dole (University of Utah), Jodi Holschuh (University of Georgia), Maureen McLaughlin (East Stroudsburg University), Charles Temple (William & Hobart Smith Colleges), Maryellen Vogt (California State University).

Kursus koosneb neljast õppesessioonist ja igakuistest õppekogunemistest, 1997/98. õppeaastal on 24 koolituspäeva. Põhja-Ameerika koolitajad tegelevad aastas keskmiselt 90–120 tundi otseselt osavõtjate väljaõppega. Nende töö hulka kuulub ka koolide külastamine ja võimaluse korral näidistundide andmine.

Lisaks Põhja-Ameerika koolitajate korraldatavatele kursustele saavad projektis osalejad ja kohalikud õpetajakoolitajad kokku kord kuus õppekogunemistel. Eesmärk on aidata kaasa kursustel tutvustatud meetodite praktilisele kasutuselevõtule. Õpetajad ja koolitajad analüüsivad edusamme ja raskusi uute meetodite kasutamisel ning kooskõlastavad õpitut kooli ja õppekava tingimustega.

Projekti juhid ja Põhja-Ameerika koolitajad koos iga maa korraldustoimkonnaga ja osalejatega töötavad välja programmi, mis kõige paremini sobib maa tingimustele ja vajadustega.

Seminaridel kogevad osalejad end õpilastena, kes otseselt tegutsevad ja ülesandeid täidavad; õpetajatena, kes suudavad protsessi reflekteerida ja analüüsida; praktikutena, kes rakendavad õpitut meetodeid koolis; diskussioonis osalejatena, kes edastavad oma kogemusi ja võtavad vastu teiste omi.

Kursustel osalejatest saavad õpetajakoolitajad, kelle töö edukusest oleneb paljuski meie koolide nägu ja tegevuse sisu järgmisel sajandil. Seepärast on oodatud eelkõige õpetajad, kes on avatud uutele ideedele ja huvitatud pidevast enesetäiendamise. Oluline on huvi projekti jätkamise ja arendamise vastu ning soov koolitada teisi õpetajaid.

Osalejaid võib olla kõigist koolitüüpidest, ka ülikoolidest ja pedagoogilistest õppeasutustest, metoodikakeskustest ja haridusministeeriumist. Seejuures on võimalus õpitut praktikas kasutada.

Kursuse "Lugemine ja kirjutamine iseseisva mõtleja arendamiseks" läbimist on võimalik arvestada osana kutsemagistri õppeprogrammist TPÜ kasvatuseduste teaduskonnas. Konkursil projektis osalemiseks arvestatakse orienteeritult kraadiõppele eelisenä.

Projekt "Lugemine ja kirjutamine iseseisva mõtleja kujunemiseks" laieneb väljaõppe saanute kaudu ning on paljude Eestis juba toimivate hariduse demokratiseerimise algatuste edasiarenduseks. **Täpsemat infot saab alates 4. augustist Avatud Eesti Fondist.**

Projekti korraldustoimikond

Lugeja arvamus

Tasulisest kõrgharidusest ja haridusest üldse

Ma ei ole haridusminister Mait Klaaseni niga pari seoses maksulise kõrghariduse sisseviimisega. Miks me peame pikendama lapsepõlve? Maksulise hariduse puhul me just seda teeme. Pikendame uusrikaste võsukeste lapsepõlve. Vanal Eesti ajal käis mõni mees kümme aastat ülikoolis ja ei lõpetanudki...

Õppisin 1950.–1960. aastatel TRÜ kaugõppes. Mind õpetasid õnneks nõukogude ajal lõpetanud andekad ja targad mehed (naised): V. Masing, L. Reintam, Remm, Ilomets (naine), A. Marksoo jt. Üks naisõppejõud toonitas järjepanu, et tema lõpetas Eesti ajal ülikooli. Käisin kõikidel loengutel, aga tema omadel suurt mitte, sest see oli mõttetu ajaraikamine. Siin olen täielikult pari A. Elango arvamusel 6. juuni ÕpL-is.

Haridus tuleb väärtustada, aga mitte maksustada. 1922. a ütles J. Tõnisson: "Maksuta keskkooli oleks suur ülekohus laiade rahvahulkade vastu." (I Riigikogu protokoll, 8. istungjärg). Kehtestati õppemaks. Mida see andis? Laiad rahvahulgad jäid hariduseta. Nõukogude ajal lõpetasid paljud ülikooli, nende hulgas on isegi professoreid.

Väidetakse, eriti kõrgjuhtide poolt, et nõukogulik kõrgharidus ei olnud täisväärtuslik. Küsin vastu, kus nad siis ise õppisid (mõnel puudub ju kõrgharidus, kuidas ta siis seda hinnata oskab?!). Kõrghariduse maksustamine odavdab hoopis meie haridustaset, mitte ei värdusta. Mis teadmisi omandab tudeng, kes elab poolnäljas, keda vaevavad pidevalt elamis- ja toidumured? Üliõpilaslaen! Võlg on võõra oma. Küsige

Lugeja arvamus

Andres Tarandil (ta peaks küll mäletama, kui teistel on mälu nõrgenenud), kuidas tudeng viiekümne aastate paiku elas. Ülikooli kohvikus olid laual tasuta leivakuhjad (nüüd saad kalli raha eest paar viilu) ja kapsakaunid (vahel ka riivitud porgand), supitaldrik maksis 14–17 kopikat. Tudeng tuli, ostis supi ja söi kõhu täis. Mõni söi ainult leiba ja kapsaid. Võib-olla ta sel päeval rohkem ei söönudki. Nii elati ja õpiti. Mida teeb tänapäeva tudeng?! On erakõrgkoolid. Las siis rikkad koolitavad seal oma lapsi. Me ei tunne veel nende koolide väärtust. Kas nad ikka annavad head haridust? Seda peab aeg näitama. Üldse on hariduspõllul segased lood.

Milleks erakooli vaja on? Kas siis tõesti Eesti ajal oldi Virumaal nii lollid, et 1938. aastaks likvideeriti kõik erakoolid (alg- ja vene emigrantide koolid), jäi vaid Rakvere Kommertsgümnaasium, mis ainukesena suleti 1940. a seaduse alusel. Olga Gerst sulges ise oma eraalgkooli 1940. a, alles jäid ainult Veera Kolgi käsitöökursused Narvas. Kõik kutsekoolid olid riiklikud.

Kui juba erakool, siis erakool. Riik ei tohiks anda mingisugust toetust. Isegi maksta õpetajatele palka mitte. Milleks teha seda maksumaksjate kulul?

Doktor Tamme (Kalifornia) ütelnud järgi on USA-s umbes 50 steinerkooli – viie miljoni elaniku kohta üks. Aga meil? Tahame ikka kaugele ette jõuda. Jah, mängida võib, aga vaesed lapsed, kes kannatavad. 12 aastat on pikk aeg ja tehtud vigu on raske parandada. Härra A. Elango ja doktor Tamme arvamus

Lugeja arvamus

kohaselt pääsevad vaid üksikud steinerkooli lõpetanud kõrgkooli.

Veel kutseharidusest. Kui tahame arendada ja forsseerida kutseharidust, ei tohiks ühtegi kutsekooli ega tehnikumi sulgeda. Neid tuleks vastavalt vajadusele juurdegi luua. Minister ütles, et sellist kooli ei saa pidada, kus 2,6 õpilase kohta on üks töötaja. Siis tuleb leida mingi muu lahendus. Koolides peaks õpetama neid erialasid, mis noori huvitavad ja on vajalikud rahvamajandusele. Kurdetakse, et ei jätku õpilasi. Kõik püüvad keskkooli. See on vale majandamise viili ja väära poliitika tulemus. Kutsekeskkoolide õpilastele tuleb anda tasuta toit, riietus ja koht ühiselamus. Siis hakkab asi õiges suunas liikuma. Me pole nii jõukad, et valmistada ette spetsialiste, kes oma eriala ei tunne. Ainult väikestes rühmades saab koolitada häid spetsialiste, kes tööturul läbi löövad.

Arvan, et kesk- ja kutsehariduse ühitamine on tühi loba. Nii ei saavuta ei üht ega teist: noored ei saa õiget keskharidust ega kutset. Tootmisõpetust võiks küll gümnaasiumides arendada, kui suured töötajad tundide arvu.

Tegin ka nõukogude ajal ettepaneku luua kesk- või kutsekeskkoolide juurde kutsekooli rühmad, kus õpiksid 18. eluaastani need noored, kes ei taha (suuda) koolis õppida ja hulguvad niisama ringi. Kutsekoolides tuleb õpetuse taset tõsta, äratada huvi ametiõpetuse vastu juba 5. klassist alates.

ERNST ALLESE,
endine õpetaja Virumaalt

Uus ranits ainult proffidele

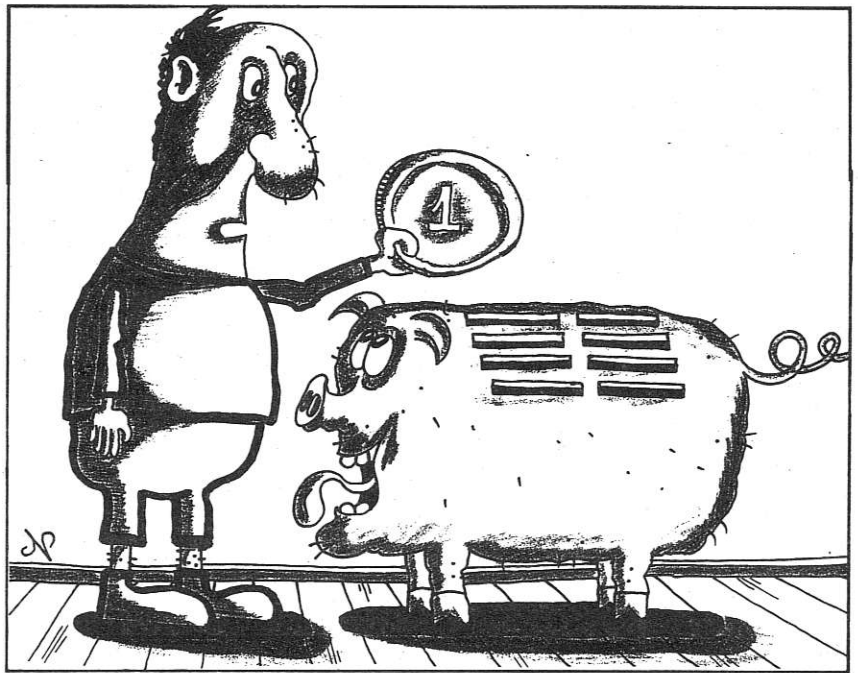
Hiljuti jooksis massiteabevahendeist läbi uudis, et riik toetab sel aastal kõiki koolikäivaid lapsi 300 krooniga, mis makstakse 7–16-aastastele õpilastele välja augustis. Ühekordne toetus laekub samasse pankas või sidekontoris, kuhu igakuine lastetoetus.

Lastevanemad peaksid rahul olema ja riiki tänama. Kõik aga pole. Nõmmel elav õpetaja, kel peres kaks koolipoissi kasvamas, oli üpris nõutu: "Kena küll, et riik lastega peresid toetab, aga miks kõiki jälle võrdseks? Toetus on ju mulle vaid ranitsaraha, kõrvalmajas elava edukas ärimelhe poja iganädalane taskuraha on priskem."

Miks just ranitsaraha? Nagu vestluskaaslase jutust selgub, teatab Foorumi kauplusteketi reklaamilehtki, mis tasuta igasse postkasti pistetakse, et NHL-i koolikott (maksab kõigest 299 krooni) on mõeldud ainult proffidele ja eks iga teismeline mehehakatis taha ju proff olla.

Ranits ranitsaks, aga mis sinna sisse panna. Selleleegi on Foorumi koolilaadad mõeldud. Pinalite hinnad kõiguvad 20–49 krooni ringis, pliatsiteritaja "Lehmake" maksab 25 ja kustutuskumm "Naeratus" 7 krooni. Need on vaid mõned väljavõtted hinnakirjast. Rääkimata vihikutest-õpikutest või riietest-jalatsitest. Nii et sügisene koolilapsekulu teeb tagasihoidlikult rehkendades välja 300 x 10 krooni või rohkemgi.

Ehk võiks koolitoetustki diferentseeritult jaotada. Väiksemapalgalistele enam (suuremapalgalistele arvelt?). Eks valla toetagu, on arvatud. Kui aga ka valla on vaesed? Hiljuti maahariduse konverentsil arvas Pühajärve Põhikooli direktor Ene-Mall Vernik: "Õpetamine on täna käsitsi ja jalust seotud sotsiaalprobleemidega. Kurb, aga tõsi, et maksma peab vald, selle asemel, et kooli õppetöö korraldamisel aidata. / - / Aga koolil pole kuhugi taganeda. Laps tuleb kooli sõemata, kasimata, et haps käib üle pea. Õpetaja annab süüa, harib lapse puhataks ja otsib viisakad riided selga. Palju niisuguseid lapsi on? Kahjuks pole sedagi keegi uurinud." (Vt ÕpL, 20.06.97.)

MEELIS NAUDI joonistus

Nii jaotamegi kõigile kooliraha võrdsest – jõuka ärimelhe perele ja valla vaesemale üksikemale. Täpselt samuti, nagu me kõik maksame võrdse protsendi tulumaksu: 3000-kroonise palgaga õpetaja ja ärimelhe või minister.

Maksunõunik Enn Roose ütles 1. augusti "Videvikus", et progresseeruv ehk suuremalt palgalt suurema protsendiga arvestatav tulumaks on kehtestatud pea kõikides Euroopa riikides. "Õpetaja keskmine palk on riigi keskmisest madalam. Seda suurendatakse väga vastumeelselt, ainult äärmuslike abinõude mõjul või ähvardusel. Samas remonditakse maksumeti hoonet, mis läheb maksma 52 miljonit krooni. Pean nii kulukat remon-

ti ebaotstarbekaks," arvab nõunik. E. Roose arvates võimaldaks progresseeruva tulumaksu korral riigikassasse laekunud suurem raha parandada väikeses sissetulekuga inimeste elujärge. Kokkuvõtteks annaks see sama efekti kui palkade või pensionide tõstmine.

Maksunõuniku sõnul on just suurepalgalised riigitiitri juures olid need, kes suuremat tulumaksu maksta ei soovi ja pole nõus peale ilusate sõnade midagi muud rahvaga jagama.

Eks ole üheks näiteks ka koolisügisel 300-kroonine ranitsaraha. Kõigile võrdsest. ÜLO TIKK

PEAME ARU

Eilsest tänasesse

(Algus õpL-is nr 27.)

Põhikooli lõpetaja, samuti gümnaasiumiõpilane vajavad **kutsenõustamist**, et oma eeldustes ja võimalustes selgusele jõuda. Varem pöörati sellele omajagu tähelepanu. Üldhariduses oli välja kujunenud kutsenõustamise süsteem, millele sekundeeris riiklik kutseharidussüsteem oma nõuandlusega. Praegu on selline nii vajalik lüli noorte ellusuunamisel kadunud. Ka klassijuhatajatel ei ole sellel alal mingeid konkreetseid ülesandeid. Ega ole neil ka sellealast infot. Ajakirjanduses on ilmunud üksikuid koole tutvustavaid kirjutisi, mõnedel kutsekoolidel on infovoldikud. Lähimõeldud kutsenõustamine peaks aga olema haridussüsteemi orgaaniline osa.

Suur tähtsus kooli ametliku kutsetegevuse kõrval on **huvi-haridusel**. See korvab oluliselt koolitöö vajakajäämisi, õpetab noori oma tegevust ise korraldama ja hindama ning õigesti suhtlema. Nõukogudeaegne huviharidus pakkus lastele mitmesuguseid tegevusi. Peale muusika-, kunsti-, spordi- jt koolide, mis nii või teisiti oma tegevust praegugi jätkavad, tegutsesid siis veel pioneeri-, noorte loodussõprade, tehnikute ja turismimajade, noorte meremeeste klubi jt. Kuigi selliseid maju ei olnud piisavalt, olid need väikese osavõtumaksu tõttu kõikidele peredele kättesaadavad. Nimetatud asutustel oli suur tähtsus ka kasvatusraskustega noortele sobiva tegevuse leidmisel. Muidugi oli tolleaegsetel majadel valitseva režiimi ideoloogiline raamistus, kuid nende sisuline tegevus väärib tõsiselt hindamist. Suur osa neist asutustest on nüüd kadunud, allesjäänud on turumajanduse olukorras ümber korraldatud ning kõrge osavõtumaksu tõttu kehvemale peredele raskesti kättesaadavad. Me oleme midagi olulist noorsoo kasvatusel valdkonnas lasknud kergetähtselt kaotsi minna.

Suvi ja puhkus

Suurt muret valmistab paljudele lastevanematele laste suvepuhkus. Laste suvelaagrisse saatmise võimalused on suuresti vähenenud. Ühelt poolt on see tingitud puhkelaagrite arvu kahanemisest; teisalt on osavõtumaks enamikule peredele liiga kõrge.

Laste suvepuhkuks korraldamisele pöörati Eestis nõukogude võimu aastatel suurt tähelepanu. Selles osalesid ametiühingud, majandid ja tehased, haridusorganid ja komsomol. Kõigepealt tuleb nimetada ametiühingute organiseeritud lastelaagereid, mida tollal pioneerilaagriteks nimetati. Statsionaarseid pioneerilaagereid oli üle 40, lisaks sellele sadakond maakoolides organiseeritud laagrit. Oli veel 14 sanatoorset laagrit ja hulk linnalaagereid. 1970. aastate lõpupoole oli meil umbes 250 (pioneer)laagrit õpilaste suve sisustamiseks. Tuusiku hind, millest suurema osa katsid ametiühingud, oli lastevanematele jõukohane. Suvelaagereid korraldasid ka lastekodud, huvikoolid ja teised koolivälised lasteasutused. Raskesti kasvatavatele noorukitele, kes olid arvel alaealiste asjade inspeksioonis, olid eraldi laagrid (rühmad) vilunud pedagoogide ja inspeksiooni töötajate juhtimisel. Kokku oli organiseeritud suvepuhkusega aastas hõlmatud 150 000 last ja noorikut.

Laagrites pöördi suurt tähelepanu ka töökasvatusele, ea- ja jõukohasele töös osalemisele. Laagripäevi sisustasid harrastustegevus, matkad, mitmesugused mängud, sport jmt. Suvelaagrid toimusid küll teatud ideoloogiliste loosungite all, kuid need ei kammitsenud sisulist tegevust.

Praegu on paljud statsionaarsed suvelaagrid leidnud uue, majanduslikult tasuvama otstarbe. Tegutsevate laagrite arv on ajakirjanduse andmetel üle kolme korra vähenenud. Haridusministeeriumi noorsoo ja huvihariduse osakonna hoole all on praegu 18 laagrit, kuid tuusikute hinnad on väga kõrged. Eesti Noorsoo Algatuskeskus annab teada üle 25 rahvusvahelisest noorte suvelaagrist Euroopas, mis on meelelt kõrge osavõtuhiina tõttu vaesematele peredele kättesaadamatud. Sellises olukorras võib suvelaagrist osavõtivate laste arv kahaneda kuni kümme korda. Samas on tõsiseks valuküsimuseks kujunenud alaealiste kuritegevus. Olukorra põhjalikuks muutmiseks on vaja hästi lähimõeldud pahempoolset, s.o tõepoolest lastesõbralikku, kogu meie rahva elulisi huve arvestavat elukäsitust.

Käitumine + vabadus = käitumisvabadus

Vabanemisega võrast autoritaarsest korrast ja riikliku iseseisvuse saabumisega kaasnes vabadusevaimustus kõikidel elualadel. Seejuures ilmes sageli äraspidist arusaamist, vabadus nagu õigustanuks ebaväärikat käitumist. Sedalaadi vabadusõhin on haaranud teatud määral ka koole: mõnel pool püütakse taunida igasuguseid pedagoogilisi piiranguid. Koolides on see kõigepealt **õpilaste käitumise probleem**. Vabadust tõlgendatakse siin meelevaldselt kui kõikelukubavust, kui piiratud ohjeldamatust. Sagedane on õpilaste omavoliline puudumine tundidest, esineb huligaanitsevat laaberdamist, suitsetamist kooli-ruumides. Seda saadavad jõhkru ning vägi-

vald kaasõpilaste suhtes ja ülbust õpetajate vastu. Milleni see kõik võib viia, näitab Tapa Gümnaasiumi direktori E. Koppelmani käitumine ja käitumine E. Koppelmaniga. On aeg hakata pöörama tõsisemat tähelepanu käitumise õpetamisele, et õpilane õpiks teiste inimestega suhtlema ja viisakalt käituma, väärtustama üldinimlikke kõlblusnorme. Koolides on vaja tõsta nõudlikkust ka õpilaste välimuse suhtes, olla leppimatud lohakuse ja kasimatusega. See ei ole noorte isikuvabaduse piiramine, eeldusel, et suhtutakse mõistvalt ea- ja ajakohasusse.

Koolinoorte väärkäitumise ja distsipliini eiramise nähtustest koolis ja väljaspool seda püütakse küll demokraatlikuse, küll noorsoo mõistmise ettekäändel vaikides mööda minna. Sellist nihet arusaamistes ja väärtushinnangutes ei sõandata sõnaselgelt taunida, kardetakse vist sattuda vanameelsete kildkonda arvatuks. Kool peab olema koht, kus noortele demokraatiat ja tõelisi väärtushinnanguid õpetatakse.

Demokraatia kooliks koolis peaks kõigepealt olema **õpilasmavalitsus**. Selles võiksid olla meile eeskujuks eelkõige omaaegsed õpilaskomiteed. Õpilasmavalitsusele pööras Eesti iseseisvuse aegne kooliuuendus suurt tähelepanu. Kooliuuenduse algusaastail ilmus selle küsimuse kohta suunaandvaid artikleid magister A. Elango sulest ("Kasvatus", 1928, nr 2, 45). Ka nõukogude võimu ajal tegutsesid õpilaskomiteed. Peale tolleaegsete üldpoliitiliste loosungite deklareerimise pöörati seal tähelepanu koolinoorte kõlbelsele kasvatusel, ühiskondliku aktiivsuse ja loomingulise isetegevuse arendamisele ning õpilastrengiliste kindlaksmääratud kohustustesse vastutustundlikule suhtumisele. Õpilasmavalitsuse lülideks olid klassi-koosolekud ja klassivanemad. Oma osa oli muidugi ka kooli komsomoliorganisatsioonil. Omavalitsust abistasid pedagoogid ja direktor. Kuigi tolleaegne õpilasmavalitsus ei suutnud igal pool vajalikku positsiooni saavutada, oli sellel siiski arendav roll. Käesoleval ajal on õpilasmavalitsuse elavdamine ja arendamine vägagi aktuaalne ülesanne, et õpetada noortele demokraatiat autoritaarsest survest vabanenud ühiskonnas. Sündigu see siis õpilaskomiteede või -esinduste nimetuse all.

Kool + kohustus = koolikohustus

Suurt muret teeb ebarahuldav **koolikohustuse täitmine**. Olukorda raskendab veelgi elanikkonna sissekirjutuse korra likvideerimine. Praegu ei ole koolikohustuse täitmise alal täiesti usaldusväärset arvestust ega täpset ülevaadet. Ka nõukogude korra ajal tuli selle küsimusega palju tegemist teha. Siis võisid koolirahvas ja järelevalveorganid kasutada alaealiste asjade komisjoni abi, kes oma teiste ülesannete kõrval jälgis koolikohustuse täitmist ning võis lapsevanemaid ka vastutusele võtta. Praegu on siin juriidiliselt hoopis teine olukord. Õigemini – see on terava majandusliku diferentseerumise tingimustes põhjalikult sätestamata. Arvesse tuleb võtta majanduslikke tegureid ja rakendada vajalikke sotsiaalseid abinõusid. Tuleks kaaluda mõnede juba varem äraproovitud pedagoogilis-organisatsiooniliste abinõude uuesti kasutuselevõtmist, nagu üldtüüpi internaatkoolid, pikapäevavärgid ja tasandusklassid. Ilmselt on rohkem vaja ka riigi korraldavat kätt.

Kool muutub koos ajaga, muutub minevikust tänapäeva tulles. Seejuures kannab ta ühel või teisel määral endaga kaasas mineviku märke, mida tuleb arvestada. Nn rahuliku arengu aegadel toimub selline areng sujuvamalt; murrangulistel ajajätkudel aga, nagu nüüd meie koolile osaks saab, kaasnevad põhjalikumad muudatused kogu haridussüsteemis ja väärtushinnangutes. Uue mõtteviisiiga uus põlvkond asub uuenenud Eesti hariduselu juhtima. Ent kõike seda, mis pärineb endisest haridussüsteemist ja pedagoogilisest mõttest, ei või lihtsalt kõrvale heita. See väärrib tähelepanelikku suhtumist ja asjatundlikku hindamist, kõiges selles olnud negatiivse eitamist ja elujõulise jaatamist ning uue arenevaga tervikuks ühendamist. Kuid nüüdiseja hariduselu, eriti koolinduse korraldamisel ei sõandata meenutada endisi, end praktikas õigustanud struktuurivorme ja tööviise, sest nii võib kergesti vanameelseks või koguni põlatud pahempoolseks tembeldataud saada. See sõna, mille tõeline tähendus on äsjaast minevikust kogetu põhjal kõvasti moonutatud, võib tõepoolest nii mõnelgi allergilise negatsiooni esile kutsuda. Meie maal käesoleval aastakümnel toimunud järsust sotsiaalsest kihistumisest tulenevad omad probleemid ja sügeleb ka mõttelaade erinevus. Sel puhul on kaldumine pahemale just humanistlikuma elukäsituse küsimus. Praeguse hariduspoliitika tõttu aheneb meie vaesema rahvakihi laste haridustee, eriti aga kõrghariduse saamise võimalus. Kogu rahvuse huvides vajame niisugust haridusstrateegiat, mis väldiks seda perspektiivi.

Käesolevate ridade kirjutajale võidakse ette heita, et kogu tema arutlus on nostalgialõhnaline, igatsus vana, kadumisele määratu järele. Kuid miks ei võiks tekkida igatsust (või siis püüdugi) vanade, end õigustanud lahendusvormide ja -viiside järele, mis ei ole vastuolus heade uute püüdlustega, vaid täiendavad ja toetavad neid kasuks meie rahvuse edendamisele.

FERDINAND EISEN
Mai-juuni 1997

Algklassides tehtav kipub varju jääma...

MÄRT BERNADTI foto

Mõelgem algõpetusest

Viimastel aastatel on muutunud otse endastmõistetavaks, et koolid võtavad osa mitmesugustest rahvusvahelistest, üleriigilistest ja kohalikest projektidest. Peaaegu sama endastmõistetav on, et see puudutab põhiliselt vanemat või ka keskmist kooliastet. Vähem on olnud juttu sellealastest tegevustest algklassides. Ja mitte ainult projektidest osavõtt, vaid kogu algklassides tehtav kipub varju jääma. Võib-olla aitab Ahtme Gümnaasiumi algklassiõpetajate tehtav äratada mõtteid, kuidas oma loomingulist potentsiaali paremini kasutada.

Teatavasti piirub vene õppekeelega algklassiõpetajate täiendusõpe põhiliselt uusi õppeprogramme (õppekavasid) ja õpikuid tutvustavate seminaridega. Kogu ülejäänud olnud õpetajate endi algatusvõimest. Ahtme Gümnaasiumi pedagoogiline kollektiiv, sealhulgas algklassiõpetajad, on "Omanäolise kooli" seminaride raames välja töötanud projekti, mille sisuks on riigikeele õpetamine ja integreerumine eesti ühiskonda. Mitut ainet õpetatakse (ka algklassides) eesti keeles. Ühes esimeses klassis õpetati äsja lõppenud kooliaastal riigikeelt tunniväliselt.

Kolm algklassi töötavad õpetajate koostatud autoriprogrammide järgi. Õpilased on saavutanud silmapaistvaid tulemusi kontrolltöödes ja aineolümpiaadidel, lisaks head õpi- oskused ja kõrge loomingulisus. Uuel õppeaastal liitub üks esimene klass "Hea alguse" programmiga. Sellekohase ettevalmistuse on õpetajad juba saanud.

Enamik algklassiõpetajaid oskab piisavalt arvutit kasutada, mistõttu on tunduvalt lihtsustunud lisamaterjalide ja kontrolltööde koostamine. Ka õpilased õpivad arvuti kasutamist.

Nooremate klasside õpilased osalevad edukalt rahvusvahelistel ja üle-eestilistel konkurssidel, olles korduvalt ka auhinnasaajate hulgas. Nimetada võiks mõned: "Lõuna-Aafrika floor ja fauna", "Energia ja energeetika", "Minu kodu on Eestimaa", "Minu lemmikangelane muinasjuttudes" jpt.

Algklasside ainekomisjon (esimees **Inga Matšinets**) anketeeris lastevanemaid, et välja selgitada nende ootusi ja soove. Vastuseid analüüsiti põhjalikult ning arutati õppenõukogus. Edaspidi on võimalik veelgi enam nii lastevanemate kui ka ühiskondlike tellijate soove arvestada. Saadud üldine tunnus on kooli algklassides tehtavale on anonüümse ankeedi puhul kahtlemata innustava väärtusega ja näitab võetud suuna õigsust. Saadi ka väärtuslikku teavet suhtumisest riigikeele õppimise ja õpetamise. Huvitavad on lastevanemate arvamus, mis keeles koolis peaks muukeelne laps õppima.

Kooli juhtkonna ja õpetajate tõsistest otsingutest ja loomingulisest suhtumisest integreerimisvõimaluste kasutamise näitab kahenädalase keelelaagri korraldamine Väinjärvel. Tänu kohaliku kooli direktorile **Õie Vaharile** ja maakonna kultuurinõunikule **Uuno Aanile** ning kohalikele eesti lastele oli see mõlema vahetuse algklassiõpilastele ja õpetajatele suve kõige meeldejääv aeg. Vahetu kontakt looduse, maaelu ja kultuuritraditsioonidega aitasid paremini kui miski muu tunnetada Eesti tegelikust. Ja milline keelepraktika!

Lahutamatu osa algklasside õppe-kasvatustööst moodustab põhjalikult lähimõeldud tunnivälise tegevus.

On endastmõistetav, et linna algklasside aineseksiooni juhatajaks on valitud Ahtme Gümnaasiumi õpetaja (**Lidia Azjava**), et koolis on pidevalt praktikandid ning et oma kogemusi, omavalmistatud õppevahendeid ja abimaterjale tutvustatakse ka maakonna kolleegidele. Arvatavasti on tehtavas mõndagi, mis võiks kolleegides äratada uusi mõtteid ning aidata leida algklassidele õige koht üldhariduses.

VAIKE VALDMANN

Siit nurgast ja sealt nurgast

Mall Hiemäele
Jakob Hurda
kultuuripreemia

Tänavused Jakob Hurda rahvuskultuuri auhinnad pälvisid folklorist **Mall Hiemäe** ja rahvatantsu-õpetaja **Tiiu Kiudorv**. M. Hiemäele määrasid Põlvamaa Kultuurifond ja maavalitsus preemia töö eest rahvausundite ja rahvakalendri uurimisel. Samuti on Eesti Rahvaluule Arhiivi vanemteadur M. Hiemäe koostanud ja kirjutanud kaheksa köidet "Eesti Rahvakalendrit" ning sel aastal koostas ta ka selle saksakeelse koondväljaande ja lühiväljaande koolidele. J. Hurda nimelise preemia suurus on viis miinimumpalka ehk ligi 4200 krooni.

Auhind on tunnustus kogu Ida-Virumaale. Mall Hiemäe on pärit lisaku vallast (oli enne Tartusse minekut 1964. aastani lisaku metsavaht). Viimati oli ta siinkandis märtsis oma metsamehest isa Eduard Prodeli 95. sünnipäeval.

Kultuurkapitalilt
koolidele

Eesti Kultuurkapitali Ida-Virumaa ekspertrühm jaotas teise kvartali raha – ligi 100 000 kr. Seekordki paotas rahakukkur ka koolidele. Nii saab Lohusuu Põhikool oma 300. aastapäeva tähistamiseks 4000 kr, Ida-Virumaa muusikakoolid 5000 kr Rakvere 3. suvekoolis osalemiseks. Laste-noorteklubi "Orbiit" korraldab suvelaagri Hiiumaal (toetus 4000 kr) ja Kiviõli Rahvamaja tantsulaste suvelaagri (6000 kr). Järve Gümnaasium saab 4000 kr koolialmanahhi väljaandmiseks, elupõline õpetaja **Meinhard Laks** samapalju luulekogumiku ja helilooja **Hans Hindpere** 6000 kr laulukogumiku kirjastamiseks. Tegevustoetust saavad veel fotomaestro **Juhan Lasman**, kunstnik **Mati Rautso**, **Anne Kippar** TPÜ-s bakalaureusekraadi taotlemiseks jt.

Kohtla-Järve
Lastekodus

30 Kohtla-Järve Lastekodu 3–12-aastast last puhkasid kogu kuu juuli ja augusti alguse Kurtnas "Raketa" puhkelaagris. Laagri omanik AS Soojus andis lastekodule 30 soodushinnaga tuusikut.

Möödas on aeg, mil kõik lastekodulapsed laagrites puhkasid. Tänavu jäi 35 last linna. Nad töötasid kartulipõllul, kasvuhoonetes ja aias. Lastekodu isegi maksis neile töö eest. Kõige usinamad teenisid üle 200 krooni kuus. Paremini töötanud lapsed saavad augustis kaks päeva Saaremaal puhata ning Lõuna-Eestiga tutvuda.

Kõik kaheksa tänavu Kohtla-Järve Lastekodust lahkunud last said ühetoalise korteri. Neist olid algselt alles vaid seinad, põrand ja lagi. Nüüdseks on kogu närvi- ja energiakulu, asutuste uste kulutamine ja muu unustatud – kõik korterid on remonditud. Ollakse tänulikud AS Elamu (direktor **Ivan Vassilenko**) töötajatele. Kahjuks on kaheksast lastekodu kasvandikust seni tööd leidnud ainult neli. Iga vilistlane sai 4000 kr elluastumistoetust. Seda on alustuseks vähevõitu, sest lastekodust lahkuti vaid voodipesu ja rõivastega.

Sõnumid Ida-Virumaalt saatis
HEINO AASALEHT

Siit nurgast ja sealt nurgast

J. Liivi kodukoht Rupsis.

Autori foto

Kihelkonnapäev Kodaveres

12. juulil toimus Kodavere kihelkonnapäev. Kihelkonna alla kuulusid praegune Pala ja Alatskivi vald ning osa Vara ja Saare vallast.

Üritus algas hommikul Koosal, kirjanik Arvo Mägi sünnikodus, kes 1944. a emigreerus Rootsi ja saab järgmisel aastal 85-aastaseks. Tema elust ja loomingust andis ülevaate Koosa raamatukogu juhataja **Florilla Kõiv**. Laulsid Alatskivi sega- ja naiskoor.

Päev jätkus Rupsis J. Liivi muuseumis, kus toimus kiigepidu lastele. Muuseumi õuel tantsisid Pala Põhikooli rahvatantsijad ja mängis akordionistide ansambel "Parvepoisid" Koosalt. Vendade Liivide kodutalu-muuseumi tutvustas selle perenaine **Maie Nisu**.

Järgnes mälestushetk Anna Haava sünnikodus Haavakivil. Mälestussamba jalami-le jäeti lihtsaid põllulilli (*Kui sa tuled, too mul' lilli...*). Äsja restareeritud Kodavere kirikus peeti jumalateenistust ja õnnistati Pala valla lipp. Pala Põhikoolis võis uudistada väljapanekut "Huvitavat möödunust ja huvitavaid inimesi Kodavere kihelkonnast".

Aukohal oli stend Anna Haavast, tutvustati tema elu ja loomingut. Kodavere kihelkonnast on pärit veel luuletajad Mari Vallisoo, kes kirjutab ka Kodavere murdes, ja Ülle Lätte, kes elab praegu Põltsamaal. Samuti sajandi algul Peterburi Kunstiakadeemia lõpetanud ja aastatel 1942–1944 Raatveres elanud kunstnik Eduard Mäso.

Omapäraseid olid **Reet Kuusiku** ja **Ülle Linnuste** ning harrastuskunstniku, Mustvee 1. Keskkooli õpetaja **Eha Nõmme** maalid.

Õhtu lõppes suure peoga Pala Põhikooli staadionil, kus esinesid Pala Põhikooli, Saare ja Lümati rahvatantsurühmad ja Alatskivi folklooriansambel "Virve" **Virve Jõgeva** juhtimisel. Ettevõtmine andis tõeke küla-de, valdade ja kihelkonna ajaloo koostamiseks, kutsus säilitama kodukandi inimeste elulugusid ja mälestusi. Ka tänast päeva tuleb jäädvustada.

MAIMU JUHKAM,

Kodavere kihelkonnas sündinud ja kasvanud õpetaja

Rakvere Õpetajate Seminari ja
Rakvere Pedagoogilise Kooli aastapäev

Õppeasutuse likvideerimisest Rakveres on möödunud 40. Rakvere Õpetajate Seminari avamisest 85 aastat. Peaaegu kõigis Eestima koolides töötab veel tänagi õpetajaid, kellele on kallid mälestused Rakverest. Trüki sõnas on küll ilmunud üht-teist Rakvere Õpetajate Seminari (RÖS) ja Rakvere Pedagoogilise Kooli (RPK) kohta, kuid oma aja üks soliidsemaid õppeasutusi vääraks enamat. Kas või sellepärast, et ajal, mil õpetajakutse on muutumas tänavapühikjaga võrdväärseks, tegutseb veel vanuse kiuste hariduspõllul endisi RPK lõpetajaid.

5. juulil kogunes ligi 250 endist RÖS-i ja RPK lõpetanut Rakvere Kutsekeskkooli (endine RPK) aulasse, et tähistada kooli asutamise 85. aastapäeva. Kokkutulekust võttis hulgaliselt osa ka sõjaeelsetel aastatel lõpetanud, nende seas Virumaa üks vanimaid pedagooge, 1904. aastal sündinud **Pear Rootalu**, kes töötas RPK-s aastatel 1945–1957. Pear Rootalu ütles: "Et meid siin nii palju on, tähendab, et on, mida mäletada. Meie kooli vaimust on saanud eesti rahva vaim."

Sõna võtsid Rakvere Kutsekeskkooli direktor **Jaak Kaseväli**, kirjanik **Olivia Saar**,

Õnnitleme

70

Kuno Kotsk, Türi Gendine õpetaja.

Aldur Paluste, Martna Pk kauaaegne direktor.

65

Juta Aavik, Suure-Jaani Lasteaia kauaaegne kasvataja.

Voldemar Kuk, Pirita MG õpetaja.

Erna Kuusk, Ulvi Pk õpetaja.

60

Valve Aruoja, Vihtra Algkooli Lasteaia kauaaegne kasvataja.

Sulev Jõgi, Tali Pk aednik.

Lemmi Kampus, Vaimastvere Pk õpetaja.

Aarne Lillemaa, Võru 1. Kk õpetaja.

55

Evi Kaine, Põlva HO endine pearaamatupidaja.

Ülo Kuk, Ulvi Pk direktor.

Viiu Lepik, Karksi-Nuia G õpetaja.

Leo Pedastik, Värskä Kk õpetaja.

Aino Pütsep, Jõgeva 2. Kk õpetaja.

Elli Toomtalu, Selja kooli juhataja.

50

Matti Saar, Helme Kkk energeetik.

Juta Vaher, Võru 1. Kk õpetaja.

VIKERRAADIOS

13. augustil kell 16.05

"Haridus ja elu"

Eesti esimene maagümnaasium, mis ehitati rahva kogutud raha eest, sündis 75 aastat tagasi Vändras.

Koolilugu on kogunud ja kirja pannud kodu-uurija, kunagine Vändra Keskkooli õpetaja **Eino Pillikse**.

vilistlased **Ülo Torm**, **Henn Altmäe**, **Ernst Allese** jpt. Otsustati edaspidi kokku tulla iga kolme aasta järel juuli esimesel laupäeval kell 12 vanas koolimajas.

Ajal, mil Eestis toimuvad õpetajate hoia-tusstreigid, koolid vajavad noori õpetajaid, sest kolmandik pedagoogidest on pensionärid või pedagoogilise hariduseta, peaksid meie helgemad pead siiski mõtlema võimalusele Rakveres uuesti hakata koolitama rahvakooliõpetajaid – eesti vaimu edasiviijaid.

ILMAR JÄRG,
RPK vilistlane

Õppeaasta-eelseid mõtisklusi

Mida mõtleb õppeaasta eel õpetaja, koolijuht, haridusametnik? Ootab ta õppeaasta algust kui rõõmsat sündmust, mil saavad kokku head kolleegid, kellega koos ühise eesmärgi poole püüeldud? Või vaadatakse kalendrisse ja ohtakse: jälle ta algab! Õppeaasta algus on kõigile ühine. Kas ka selle edasine kul? Lugeses ÕpL-i, on vahel tunne, nagu oleks haridussüsteem herilasepesa, mis sumiseb kurjalt ja vahel ka nõelab. Millest sellised kohati kurjad ja valusad ütlemlised? Või polegi haridusvankri vedajatel ühiseid eesmärgi? On ehk hoopis nii, et ühed veavad, teised istuvad lihtsalt vankril, sest on kord sinna kogemata sattunud? Mõni aga rabeleb, püüdes midagi muuta, sest elu nõudvat uuendusi. Millised need uundused olema peavad, pole aga rabelejale alati teada. Hirm rumalana näida takistab otsustamisse teisi kaasamast. Probleemid, problee-

mid! Haridusvanker aga liigub ja kes ütleks, kas ta ka soovitud sihtpunkti jõuab?

Süsteemis on muidki probleeme, koguni tülisid. Ja kui oma süsteemis on sein ees, minnakse mujale – tööinspeksiooni, kohtusse. Mida mõtleb tülitsejate kuulaja? Tahtmatult tuleb pähe mõte, et kui lihtsa tüliga ise toime ei tulda, kas ei käi siis nii vastutusrikas ülesanne nagu noore põlvkonna kasvatamine üle jõu? Loksa 1. Keskkooli tüli koolituti terve õppeaasta ja on kuulda, et kavatsetakse uut ringi alustada. Omad nõustajad nagu ei teaski, et koolil on hoopis teine ülesanne kui kohtu vahet käimine. Nõustajate kvalifikatsioonist pole mõtet rääkida. Kui tegemist on pedagoogidega, kas siis on konflikti lahendamiseks juriidika see ainus mõõdupuu?

Hariduse tulemused mõjutavad igaüht. Kui sisetud ringi otsustajate kätte võib jätta hari-

duse sisu määratlemise? Õpetaja vastutab oma aine eest, koolijuht – kooli eest. Aga kes vastutab kogu hariduse eest? Kes ütleb ja otsustab, mida haridus peab õppurile andma, et temast tuleks see, keda ootame, vajame?

Meil on juba koole, kus õpetatakse elus läbilõõmist, väidetakse kindlalt ja võidukalt. Millest või kellest läbilõõmist veel hakatakse õpetama meie koolides? Kas ei peaks hoopis õpetama eluga kaasaskäimist, esilekerkinud probleemide, ka tülide lahendamist, oskust näha ja prognoosida homseid protsesse?

Käibele on läinud ütlus: maksumaksja tahab teada, mille peale tema raha kulutatakse. Nii õigustatakse isepäi vastuvõetud suvalisi otsuseid ja ka tasulise hariduse propageerimist. Samas aga puudub ütlejal maksumaksja arvamus. Võib-olla tahab maksumaksjate enamik, et iga laps käiks koolis, kes üldharidus-

kes kutse- või erikoolis. Aga kindlasti mitte elukoolis, tänaval. Võib-olla tahab maksumaksja, et õpetajale rohkem palka makstaks, et haridusametnikult rohkem nõutaks. Et haridus kui tuleviku kasvulava oleks see kõige, kõige... Siis ei küsikski tulevikus enam keegi, kust küll sellised riigivalitsejad tulevad, kes ei tea, millist haridust rahvas tahab ja vajab. Võib-olla tahab maksumaksja veel, et raha otstarbekamalt kulutataks, et haridustöötajate tülid kohtuta lahendataks. Kes teab, mida kõike maksumaksja veel tahab? Kas ei võiks haridusministeerium algatada avaliku diskussiooni hariduse teemal? Seni aga, kuni rahva arvamus puudub, tuleks laste ja tuleviku nimel oma tormamistes ja eksperimenteerimistes tagasi vaadata, eilseid lubadusi täita ja homse ees vastutust kanda.

LIIILIA LAURSON

Tõpuhtad huntweileri 1,5-kuused kutsikad
ootavad head peremeest (-naist).
Ära anda sümboolse tasu eest.
Teateid saab tel 25 260 960 või (22) 440 587, Märt.

Eesti Riiklik Nukuteater Suveõue mängukava August 1997

L, 9.08., E, 11.08., K, 13.08., R, 15.08., P, 17.08., T, 19.08. ja N, 21.08. kl 15 H. Ranna SALADUSLIK TSIRKUS
R, 22.08. kl 13 H. C. Anderseni PÖIAL-LIISI (Ovaalsaal)
R, 22.08. kl 15 F. K. Waechteri KLOUNIDE KOOL
L, 23.08. kl 13 H. Männi TÖNTSA-TÄNTSA (Ovaalsaal)
L, 23.08. kl 15 H. Ranna SALADUSLIK TSIRKUS
P, 24.08. kl 13 H. Männi ROOSA MUINASJUTT (Ovaalsaal)
P, 24.08. kl 15 KLOUNIDE KOOL
E, 25.08. kl 13 PÖIAL-LIISI (Ovaalsaal)
E, 25.08. kl 15 SALADUSLIK TSIRKUS
K, 27.08. kl 15 SALADUSLIK TSIRKUS
N, 28.08. kl 13 TÖNTSA-TÄNTSA (Ovaalsaal)
N, 28.08. kl 15 KLOUNIDE KOOL
R, 29.08. kl 13 ROOSA MUINASJUTT (Ovaalsaal)

R, 29.08. kl 15 SALADUSLIK TSIRKUS
L, 30.08. kl 13 PÖIAL-LIISI (Ovaalsaal)
L, 30.08. kl 15 KLOUNIDE KOOL
P, 31.08. kl 13 TÖNTSA-TÄNTSA (Ovaalsaal)
P, 31.08. kl 15 SALADUSLIK TSIRKUS

F. K. Waechter. "Klounide kool"
Ärgem unustagem, et koolis käivad ka klounid, sest üheks korralikuks ja kõikeoskavaks klouniks saamine pole vähem vaevaline kui korralikuks ja kõiketeadvaks kodanikuks kasvamine. Et elu klounide koolis meelakummine pole, seda on kindlasti lohutav vaadata. Önneks saab seal ka küllaga nalja, iseasi, kas just säärest nagu teistes koolides. Kuid selle peab juba ise kindlaks tegema!

Lavastaja **Tamur Tohver**, kunstnik **Hardi Volmer**, tantsud **Elina Tahvel**, muusika **Roald Jürlau**.

Heljo Mänd. "Tõntsa-Täntsa"
Koolielikele mõeldud lavastus karupoeg Tõntsa-Täntsa, kes kohtub päikese, lepatriinu, jänese, konna, siili ning vesirodiga.

Lavastaja **Helle Laas**, kunstnik **Leenamari Pirn**.

Heljo Mänd. "Roosa muinasjutt"

Väikelaste mini-teatris on näitlejad Helle Laas ja Malle Peedo lavastanud loo pisikesest põrsast Põssa-Prõssast, kes on mures seetõttu, et tema välimus on kahvatum kui ülejäänud notsul. Kas me aga peamegi alati ja kõiges teistega sarnanema?

Kujundas **Juta Kübarsepp**.

H. C. Andersen. "Pöial-Liisi"

Kes poleks kuulnud kuulsat Taani muinasjutuvestja lugu väikesest vaprast lillehaldjast Pöial-Liisist, kes läbi raskuste ja ohtude leiab lõpuks tee oma Printsini? Eesriie avaneb ja see kaunis muinasjutt on teie ees – seekord sõnadeta.

Lavale on seadnud ja mängivad **Helle Laas, Riho Tammert, Are Uder**. Kujundus ja nukud **Leenamari Pirn**.

Sisepäas Suveõue etendustele Nunne tänavalt, Ovaalsali etendustele Laialt tänavalt. Kassa avatakse pool tundi enne etendust kohapeal. Info ja tellimused tel 6 411 609 (administraator) ja 6 411 617 (kassa). Nelja- ja enamalapseliste peredele ning ühistellimuste puhul võimaldame piletiostul soodustusi.

Õpetajate täienduskoolitus

Rahvusvaheline Waldorfpedagoogika Assotsiatsioon Kesk- ja Ida-Euroopas (IAO) korraldab koostöös Tartu Waldorfpedagoogika Seminariga 25.–29. augustini 1997 Tartus rahvusvahelise õppekursuse tegutsevatele ja tulevastele ülaastme õpetajatele. Loengute juhtteemad on:

I. "Pöörata rohkem tähelepanu meelele, koolitada fenomenoloogilist mõtlemist" – ülevaade 7.–12. klassi keemia õppeplaani ja metoodikast (F. Abmann).

II. "Õtustusvõime kujundamine kõrgastmes läbi võõrkeeleõpetu-

se" – keele ja rahvuse seostamine kirjandusest ja luulest väljaotsitud näidete abil (D. von Winterfeldt).

Kunstiliste kursuste (voolimine, W. Schmidt; laulmine, F. Tinn) põhirõhk on õppimisel praktilise töö käigus. Õppejõud selgitavad kunstiliste harjutuste pedagoogilist tähtsust ning rakendusvõimalusi õppetöös.

Kursus algab esmaspäeval, 25. augustil kell 9 Tartu Vabas Waldorfkoolis (Tartu, Ploomi 1). Osaleda soovijatel palume registreerida hiljemalt 20. augustiks. Registreerimine ja lisateave tel/faks (27) 421 834.

EERIK SALUVEER
28.06.1917–3.07.1997

Teatame kurbusega, et on lahkunud kauaaegne pedagoog, Suure-Jaani Keskkooli endine õppealajuhataja, haridusministeeriumi emakeele ainekomisjoni ja ÜPUi endine liige, "Õpetajate Lehe" hinnatud autor **Eerik Saluveer**.

Avaldame kaastunnet omastele ja endistele kolleegidele.

Toimetust

Viivi, jagame Sinu leina
ema

ELO EKSTA

31.12.1906–1.08.1997

surma puhul.

Kolleegid "Õpetajate Lehe" ja "Hariduse" toimetusest.

Teadaanded

Kaunis suvelõpureis!
Helsinki ja Porvoo 21.–23.08. Hind 1790 kr.

Gotland 23.–27.08. Hind 3990 kr.
Ahvenamaa, Turu ja Naantali 28.–31.08. Hind 2890 kr.

Info ja registreerimine: turismi-firma **Ellenring**, tel 6 411 606; 6 411 718.

Tallinna-lähedasse kaunis kohas asuvasse **põhikooli** vajatakse üksikut eesti keele ja algklassi-õpetajat (soovitatav inglise keele oskus ja autojuhiloa). Tasuta elamis-pind väga kenas maakodus. Samas leiaks rakendust ka tehnikat tundev pensionär isä. Info tel 738 621 kl 7.30–8.30.

Viljandi Erikusekool (vangla juures) pakub järgmisest õppeaastast tööd **direktori asetäitjale** ja kogenud **muusikaõpetajale** (osaline koormus). Liitklassid, eesti- ja venekeelne õpe, töötasu koefitsient 1,3. Tel (243) 47 247 õhtuti.

Aegviidu Põhikool Harjumaal vajab 1997/98. õa **matemaatika-, arvuti- ja füüsikaõpetajat**. Info tel 767 331 või 767 481.

Valga Vene Gümnaasium võtab tööle põhikohaga **inglise keele õpetaja** (10.–12. kl). Info tel 42 212, 43 352. Aadress: Valga, Kuperjanovi 99.

Poiste tööõpetuse õpetaja! Tule tööle **Nissi Põhikooli**. Sind ootab soodne võimalus, töökas ja sõbralik pere. Info tel 737 129 või 250 82 964, direktor.

Lehmja Põhikool (7 km Tallinnast) vajab 1. septembrist täiskoor-musega **loodusainete ja keemia õpetajat**. Info tel 725 244, õhtuti 728 210.

Väike-Maarja Gümnaasium vajab alates 1. septembrist k.a **inglise keele õpetajat** põhikooli ja gümnaasiumi klassidesse. Kindlustame koormusega vähemalt 22 tundi nädalas ja korteriga vastavalt nõudmistele. Teised eritingimused lepatakse kokku läbirääkimiste käigus. Selleks pöörduda aadressil Lääne-Virumaa, Väike-Maarja, Pikk 1 või helistada tel (232) 61 401.

Kiili Kool vajab **algklassiõpetajat** (1. klass). Info tel (22) 720 158 kella 10–12.

Laagna Lasteaed-Algkool vajab kõrgharidusega **algklassiõpetajat** eriklassi. Konkurss 27.08.97. a. Info tel 6 322 795, 6 322 681, 6 418 145.

Raudna Põhikool Viljandimaal vajab 1. septembrist 1997. a **matemaatika- ja füüsikaõpetajat**. Info: Heimtali sk, tel 98 218, 98 221, õhtuti 37 591 (direktor).

Esku Lasteaed-Algkool Põltsamaa vallas pakub tööd **muusikaõpetajale-kasvatajale**. Korterivõimalus. Info tel (277) 59 133 või (277) 59 146, õhtuti (277) 52 406.

Lusti Algkool-Lasteaed Võrumaal vajab algavaks õppeaastaks **algklassiõpetajat** (soovitatav inglise keele lisaerialaga). Info tel (278) 55 659, (278) 52 891.

Raasiku Põhikool (30 km Tallinnast, hea rongiühendus) vajab algavaks õppeaastaks **inglise keele, matemaatika- ja algklassiõpetajat**. Info tel (22) 762 271.

Kiviõli Kunstide Kool pakub tööd **kunstiõpetajale**. Aadress: Kiviõli, Vabaduse pst 6. Korterivõimalus. Tel (233) 57 299 (ka õhtuti).

Juuru Keskkool Raplamaal (50 km Tallinnast) vajab uuest õppeaastast täiskoor-musega **inglise keele õpetajat**. Korterivõimalus. Muud soodustused. Info tel (248) 44 147, 44 290 (õhtuti). Pakkumised saata aadressil EE3511 Rapla maakond, Juuru Keskkool.

Varstu Keskkool Võrumaal vajab algaval õppeaastal alalisele tööle täiskohaga **emakeele ja kirjan-duse õpetajat**. Korter soodustingimustel. Info õhtuti tel (278) 93 335.

Taebla Gümnaasium vajab **algklassiõpetajat ja poe-glaste tööõpetuse õpetajat**. Tel (247) 96 393.

Viljandi Kutsekool vajab algavast õppeaastast täiskoor-musega **arvutiõpetajat**, osalise koormusega **füüsikaõpetajat ja tehnilise joonestamise õpetajat**. Elamiseks mugavustega ametikorter. Andmed hariduse ja senise tegevuse kohta saata 20. augustiks aadressil Männimäe tee 26, Viljandi. Info tel (243) 37 675.

Vätsa Põhikool Järvamaal vajab **kehalise kasvatuse + poe-glaste tööõpetuse õpetajat** (koormus 26 tundi nädalas). Elamispind olemas. Info tel (238) 92 443.

Valga Gümnaasium vajab **inglise keele õpetajat ja eesti keele õpetajat**. Info tel (276) 42 009.

Kodila Põhikool vajab põhiko-haga **algklassiõpetajat**. Info Kodila sk, Rapla mk, tel 67 517 või õhtuti 67 471 (direktor).

Ardu Põhikool pakub tööd **inglise keele õpetajale**. Info tel (22) 753 201, (22) 751 254.

Inglise keele õpetaja ootab töö-pakkumisi Tallinnas. Tallinn, Pärnu mnt 67a, Ajakirjandusmaja, kood AM 461.

Tallinna Kurtide Kool võtab konkursi korras tööle

- **logopeedi nürnikutele ja kurtidele,**
- **eesti keele õpetaja nürnikutele,**
- **huvi juhi.**

Avaldus koos eelneva töökogemuse kirjeldusega esitada sekretärile Ehte 7 hiljemalt 22. augustiks. Info tel 490 081, 490 513 või 250 93 224, direktor.

Vastutav toimetaja: TIIA PENJAM 44 05 28.

Toimetajad: MERI ARRO, VIIVI EKSTA, LINDA JAGGO, ANU SAAREMÄGI, ÜLO TIKK 44 33 11, FRANTS KUPP 44 05 87.

Keeletoimetaja: SIRJE TOHVER. Arvutiladu, küljendus, korrektuur: INES BLUM, ANNE RUMMO 44 05 87. Tehniline toimetaja OSKAR LEIDMAA 44 05 87.

Üldinformatsioon, reklaam, kuulutused, õnnitlused: HELLA TEEMANT 44 05 87.

AADRESS: EE0090, Tallinn, Pärnu mnt 8, pk 107. E-mail: artikkel@opetaja.edu.ee (WP 5.1 või Word 2.0). Interneti aadress: http://greta.cs.ioc.ee/~opleht.

VÄLJAANDJA: Perioodika AS, Tallinn, Pärnu mnt 8. TRÜKK: "Printall", Tallinn, Pärnu mnt 67 a. Üksiknumbri hind tellijale 1.80.

Tellimise indeks 69783

Tellimise nr 3082